

Sitki Davut Koçman

• K İ T A B I •

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

SITKI DAVUT KOÇMAN
KİTABI

13 KASIM 2021

© 2021, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Tüm Hakları Saklıdır.

"Bu eserin dil ve bilim bakımından sorumluluğu yazarlarına aittir."

Yayın Kodu: 7000 K 21 102 140

ISBN: 978-605-4397-77-8

e-ISBN: 978-605-4397-78-5

Son kullanıcılar, telif hakkı yasaları çerçevesinde, bu çalışmayı çevrimiçi olarak okuyabilir, indirebilir, yazdırabilir ve atıf göstermek şartı ile bireysel olarak kopyalayabilir.

Hiçbir şekilde ticari amaçla çoğaltılamaz, dağıtılamaz, kaynak göstermeden alıntı yapılamaz.

Kapak

Kenan BIYIKLI

Dizgi/Tasarım

Kürşad ERİŞTİ

Seslendirenler

Gizem Ece GÖNÜL

Murat ATMACA

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yayınevi Sertifika No: 45335

Sıtkı Davut Koçman Kitabı

Proje Yöneticisi
Ali Bayrakdaroğlu

Danışman
Ali Osman Gündoğan

Yazarlar
Ahmet Duran Arslan
Ceyhun Sarı
Ekrem Ayan
Gizem Ece Gönül
Oktay Yivli
Veli Uğur

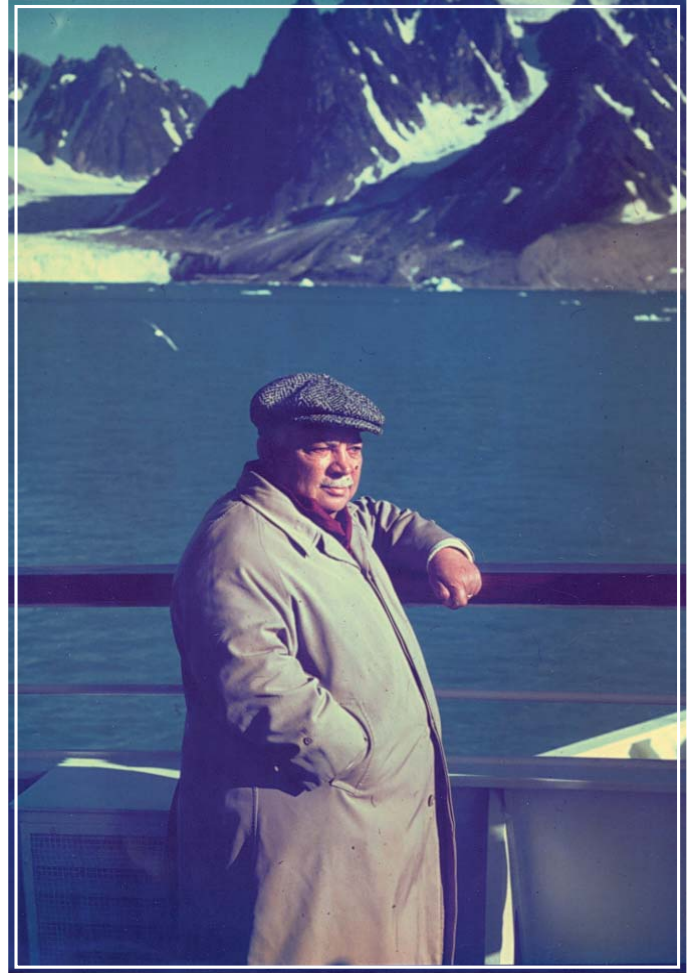
E-Kitap

Sesli Kitap

Sitki Keçman'ın doğumunun 110. yılı anısına...

Sitki Davut Keçman
13 Kasım 1911 - 14 Ekim 2005

ÖN SÖZ

Her millet kendi öz değerlerini yetiştirebildiği sürece güçlü, müreffeh ve bağımsız kalabilmektedir. Ülkemizin en kıymetli öz değerlerinden biri olan merhum Sıtkı Koçman, hem iş yaşamı hem de hayırseverliği ile buna en iyi örneklerdendir. Kendisi tüm kazancını yine ülkemize yatırım yapmak suretiyle bugün sıklıkla üzerinde durduğumuz yerli ve milli üretimin ilk taşıyıcılarından olmuştur. Sıtkı Davut Koçman, asıl yatırımın insana, yani eğitime olduğunun da bilincindeydi. Sıtkı Davut Koçman'ın şehrimize ve Türk yükseköğretimine katkılarını ölümsüzleştirmek amacıyla Üniversitemiz tarafından bir biyografi kitabı hazırlama fikri uzun süreden beri vardı. Bu fikri Sıtkı Koçman Vakfı ile paylaştık, desteklerini aldık. Bunu "Ahde Vefa Projesi" olarak nitelendirdik. Elinizdeki kitabı güçlü bir ekiple çok titiz bir çalışma ve yoğun bir emekle hazırladık. Bugün elinizdeki kitap aynı zamanda Sıtkı Koçman'a olan minnettarlığın bir yansımasıdır. Hem gelecek kuşaklar hem de kendisini yakından tanımak isteyenler için heyecan verici, bazen de hüzünlendirici anıların yer aldığı bu eserin Sıtkı Koçman'ın manevi değerinin daha iyi anlaşılmasına vesile olacağına yürekten inanıyorum. İsteyen herkesin yararlanabilmesi için kitabımızı "sesli kitap" formatında da sunduk. Aynı zamanda kitabı ulaşılabilir kılmak için elektronik bir kopyasını da Üniversitemizin web sayfasına karekod uygulaması ile yerleştirdik. Bu özenli çalışma için emek veren tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum, iyi okumalar diliyorum.

Prof. Dr. Ali BAYRAKDAROĞLU

Rektör Yardımcısı

TAKDİM

Ülkemize, bölgemize ve Muğla'ya uzun yıllar eşsiz değerler katmış olan Üniversitemizin hamisi merhum Sıtkı Davut Koçman'ın anısı için bu kapsamlı ve önemli biyografik eseri sunmanın sevinç ve mutluluğunu yaşamaktayız. Sıtkı Davut Koçman, ülkemizin yetiştirdiği en kıymetli iş insanlarından biri olma vasfının yanı sıra eğitim alanındaki hayırseverliği ile de kendinden sonraki kuşaklara örnek teşkil eden manevi bir miras bırakmıştır. Bunun yanında Sıtkı Davut Koçman, gerek girişimci ruhu ve ufuk açıcı görüşleri, gerekse vatanseverliği ile çalışmalarımızda daima etkin bir motivasyon kaynağı olmuştur. Bu değerleri daima öğrencilerimizle paylaşma gayreti içerisinde olduk. Çünkü kendisinin yaşam öyküsünde insani yönü bu esere sığmayacak kadar güçlü ve aynı oranda başarılarla dolu bir duygu dünyasına sahip olduğu göze çarpmaktadır. Çalışanlarına karşı her daim samimi, adil olan Koçman, adaletin ve hayırseverliğin simgelerinden biri olarak hafızalara kazınmıştır. Nitekim Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ailesi olarak bizler, ardında bıraktığı eserlerle ölümsüzleşen Koçman'ın feyz alınması gereken yüksek karakterini ve yaşam öyküsünü bu kaynak aracılığıyla sizlerle buluşturmayı önemli bir vazife olarak addettik. Örnek teşkil eden bu maddi ve manevi hazineyi ne kadar çok kişiyle paylaşırsak kendisine olan vefa borcumuzu bir nebze olsun hafifletebileceğimize inandık. Büyük emeklerle hazırlanmış olan bu eser, saygıdeğer Sıtkı Davut Koçman'a ve değerli ailesine karşı duyduğumuz minnetin yalnızca küçük bir ifadesidir. Bu vesileyle, bugüne kadar yaptıklarıyla kendisinden çok şey öğrendiğimiz Sıtkı Koçman'a Allah'tan rahmet, yaşamlarını sürdüren kıymetli ailesine sağlık ve huzur dolu bir hayat diliyorum. İyi okumalar...

Prof. Dr. Hüseyin ÇİÇEK
Rektör

ÖN SÖZ	VII
TAKDİM	IX
HAYATI, AİLESİ VE KİŞİLİĞİ	1
Hayatı	1
Ailesi	3
Kişiliği	7
İŞ HAYATI	19
İş Hayatının Topluma Etkileri	35
YAŞAYAN MİRASI	39
Sıtkı Koçman Vakfı'nın Kuruluşu ve Faaliyetleri	40
Üniversitemize Kazandırdıkları	62
Yaptırdığı Binalar	65
SON SÖZ	73
KAYNAKLAR	75

Koçman Ailesi

HAYATI, AİLESİ VE KİŞİLİĞİ

*İtibarımız varsa
her şeyiniz vardır.*

Sıtkı Koçman

Hayatı

20. yüzyıl başı Osmanlı Devleti için zor bir dönem olmuştur. İmparatorluğun dağılmaya başlamasıyla birlikte halk savaş, yokluk ve sefaletle karşı karşıya kalmıştır. Sıtkı Davut Koçman, bu sıkıntılı ortamın çetin şartlarında dünyaya gelir. 1911 yılının 13 Kasım gününde¹ İstanbul'un Beşiktaş semtinde doğar ve Üsküp eşrafına mensup olan dedesi Kuruşçuoğlu Davut Bey'in adını alır. Atatürk'ün sınıf arkadaşı olan babası jandarma generali Kuruşçuoğlu Ali Kemal Bey, Üsküp'ten İstanbul'a göç etmiştir. Annesi, Osmanlı sarayının hekimlerinden Albay İsmail Hakkı'nın kızı Behice Hanım'dır.

Atatürk'ün bağımsızlık yolunda güvendiği arkadaşlarından biri olan Kuruşçuoğlu Ali Kemal Bey, 22 Şubat 1919'da Amasya'ya Jandarma Komutanı olarak atanır. Sonrasında katıldığı Kurtuluş Savaşı'nda gösterdiği üstün mücadele ve özveri neticesinde İstiklal Madalyası'yla ödüllendirilir. Bu sırada henüz 7 yaşında olan Sıtkı Koçman, Beşiktaş Şems-i Mekatip'te başladığı ilköğrenimini Amasya'da tamamlar. 1923'te Amasya Lisesi'ne yatılı olarak kaydolar. Aynı yıl, Cumhuriyet ilan edilir. Bu tarih, Türk toplumunun yüzleştiği elli yılı bulan yokluk, savaş ve parçalanma sürecinin sona ermesi anlamına gelir. Cumhuriyet ülkeye barış, huzur ve güven getirir. Ancak bunların sürekliliği, modernleşme hamlesinin sosyal, siyasi ve ekonomik başarısına bağlıdır. Bu kritik dönemde liseyi bitiren genç Sıtkı da yeni kurulan Cumhuriyet'in sanayileşme hamlesine katılmaya karar

---

¹ Kaynaklarda Sıtkı Koçman'ın doğum tarihi 13 Kasım 1912 olarak belirtilirken mezar taşında 13 Kasım 1911 yazılmıştır. Çalışmada bu tarih esas alınmıştır. (Söz konusu farklılık Rumi Takvimin Miladi Takvime çevrilmesinden kaynaklanmaktadır.)

Sıtkı Koçman Yedek Subaylık Hatırası

verir. Bu amaçla 1926- 1927 eğitim öğretim yılında Zonguldak Yüksek Maden ve Sanayi Mühendis Mekteb-i Âlîsi sınavına başvurur ve kazanır.

Söz konusu okul, genç Cumhuriyet'in ihtiyacı olan kalkınmaya temel oluşturacak yer altı zenginliklerinin değerlendirilmesi amacıyla kurulmuştur. Madençikarma ve madenlerin işletilmesinde gerekli bilgiye sahip mühendisleri yetiştirecek bu ilk yüksek okul, Ticaret Bakanlığı'nın kararıyla 20 Ekim 1924 tarihinde açılmıştır.

Parasız yatılı olan okulun kurucu müdürü Mehmet Refik Bey'dir. Belçika'nın Mons kentindeki Ecole des Mine model alınarak kurulan okulda eğitim dili Fransızca olup İsviçre, Almanya ve Belçika'dan getirilen öğretim elemanları ders vermişlerdir. Bu nitelikli eğitim sayesinde Koçman, Türkiye'deki en donanımlı maden mühendislerinden biri olur. Mesleğini geliştirmesi için gerekli olan yabancı dillerle de donanan Koçman çok iyi derecede Fransızca, iyi derecede Almanca ve İngilizce öğrenir. Çalışkan bir öğrenci olan Koçman, okulunu 1931 yılında birincilikle tamamlar.

Koçman yükseköğrenimini tamamladıktan sonra devlet tarafından staj için Belçika'ya gönderilir. Onun gibi Avrupa'ya eğitim için giden gençler, Cumhuriyet'in en önemli umutlarıdır. Bu umudun farkında olan Sıtkı Koçman, ülkesine

döndüğünde bilgisini vatanının gelişimine adar. İşe başladığı yıl olan 1932'den hayata gözlerini yumduğu 2005 yılına kadar durmaksızın ülkeye hizmet eder. Türkiye'nin en önemli iş insanlarından biri olur.

1935-1936 yıllarında Çorlu İstihkâm Taburu'nda yedek subay olarak askerlik görevini tamamlar. Haziran 1941'den Aralık 1942'ye kadar ise Bursa 5. Kolordu emrinde bir buçuk yıl ihtiyat yedek subaylığı yapar.

Ailesi

Sıtkı Koçman, ailelerin yakınlığından dolayı müstakbel eşi Fatma Mefharet Hanım'ı çocukluğundan beri tanımaktadır.

Mefharet Hanım'ın babası Tümgeneral Nazif Kayacık hem Atatürk'ün hem de Koçman'ın babasının askerî okuldan öğretmenidir. İki gencin arkadaşlıkla başlayan ilişkileri zamanla sevgiye dönüşür. Birlikte aldıkları evlilik kararını aileler de destekler. Sıtkı Bey askerlik görevini yaptıktan sonra 22 Mayıs 1937'de Fatma Mefharet Hanım'la evlenir.

İki ailenin tanışıklık hikâyesini Koçman bir söyleşide şöyle aktarır: "100 seneden fazla bir zamandır Mefharet Hanım'ın ailesiyle bir aile birliğimiz vardır. Annelerimiz komşu, babalarımız iyi arkadaş-

Mefharet ve Sıtkı Koçman, 22.05.1937

tı.”² Eşine çok değer veren, kadını aile kurumunun merkezinde konumlandıran Koçman şunları söyler: “Biz Rumeliliyiz, çapkınlık yapılmaz bizde. Hanım, anne çok önemlidir. Evde annenin sözü çok önemlidir. Yuvayı dışı kuş yapar.”³ Koçman’ın aile konusundaki duyarlılığı eşi tarafından da karşılık görmüş, aralarındaki sevgi ve güven ilişkisi bütün bir ömür devam eden güçlü bağların kaynağı olmuştur.

Sıtkı-Mefharet Koçman’ın evliliğinden 16 Eylül 1939’da kızları Okşan ve 23 Şubat 1943’te oğulları M. Ali doğar.

Okşan Koçman, İngiltere’de İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde okur. Öğrenimini tamamladıktan sonra bir süre İstanbul Hukuk Fakültesi’nde öğretim üyeliği yapar. 1962’de evlenerek Amerika’ya gider ve uzun süre orada yaşar.

“Hayatta en zor şey evlat acısı. Ama takdir-i ilahi, yapacak bir şey yok. Hayat devam ettiği sürece yaşamak için mücadele etmek gerek.”

Koçman’ın yaşadığı en üzücü olay, oğlu Ali’nin 56 yaşında vefat etmesidir. Ali Koçman, İktisadi Ticari İlimler Akademisi’ni bitirdikten sonra yüksek

2. Derya Edis, “Portre: Koçmanların Hikâyesi”, Hyphen, Aralık 2003, s. 32.

3. a.g.e., s. 32.

Mefharet ve Sıtkı Koçman, 17.05.1937

Sıtkı Koçman ve kızı

lisans için Londra'ya gider. Eğitimini tamamladıktan sonra iş hayatına atılır. 1980-1984 yılları arasında TÜSİAD başkanlığını yürütür. İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın kurucu üyeleri arasında yer alır. Ali Koçman'ın yıllar süren böbrek hastalığı kalp rahatsızlığına sebep olur. İlerleyen yıllarda bunlara şeker hastalığı da eklenir. Uzun yıllar çeşitli hastalıklarla mücadele eden Ali Koçman, daha fazla dayanamaz ve 28 Mart 1999'da kalp krizi sonucu hayatını kaybeder. Sıtkı Koçman, oğlunu 1984 yılında vefat eden kendi annesi Behice Hanım'ın yanına, İstanbul Feriköy'deki aile mezarlığına defnedir. Oğullarını erken yaşta kaybeden Koçman ailesi, derin üzüntüye boğulur. Uzun yıllar oğlunun acısıyla yaşayan Sıtkı Koçman, 9 Ağustos 2004'te bir başka acıyla daha sarsılır. Çok sevdiği, "[onu] koyacak yer bulamam", "[on-suz] bir saat bile yaşayamam."⁴ dediği eşi, Fatma Mefharet Koçman'ı kaybeder. Eşinin vefatından on dört ay sonra kendisi de bu dünyaya veda edecektir.

---

4. a.g.e., s. 32.

Kişiliği

Sıtkı Koçman, onu tanıyanların ve çalışanlarının ortak ifadeleriyle hayırsever, insana değer veren, çalışkan, dürüst, ileri görüşlü ve ticari zekâsı yüksek biri olarak bilinir. Devletine, ulusuna sadık iyi bir vatandaş olarak tanınır.

"Gazetelere çıkmaktan, televizyonda görünmekten hiç hoşlanmam. Bugüne kadar kimseye röportaj vermedim. Sevmiyorum."

Servetine karşın sade, alçakgönüllü bir yaşantısı vardır. Ciddi ve ağırbaşlı biridir. Az konuşup çok iş yapmayı tercih eder. "Konuşmaya alışık insan değilim, dinlemekle vaktimi geçirdim. Her dinle-yişte de bir şeyler kulağıma küpe olarak kalmış-tır."⁵ diyen Koçman, vitrinde olmaktan daima kaçınmıştır.

Sıtkı Koçman, vefalı bir kişiliğe sahiptir. Kendisine yapılan bir iyiliği asla unutmaz. Muğla'ya ilk gelişinde Göcek'e geçmeden önce "Bir gece Ula'da kalır. Hiç tanımadığı Ulalı bir aile ona iyi bir konukseverlik gösterir. Hatta Koçman'a harçlık teklif eder ve yolluk hazırlar. Koçman bundan çok etkilenmiştir. Yıllar sonra Muğla ve Muğlalılara büyük

---

5. Güney Ege, 03.10.2000.

destek çıkmasında o yıllardaki bu kadirşinaslığın büyük katkısı olduğu söylenir.”⁶ Vefalı kişiliğinin bir diğer örneği Ceylan ailesine karşı gösterdiği bağlılıktır. Diyarbakır’da çalışırken bir sorunun çözümü için kendisine yardım eden Ceylan ailesine minnet borcu duyduğu için Muğla Üniversitesi bünyesindeki inşaat işlerini Muzaffer Ceylan’a verir. Konuyla ilgili olarak Sıtkı Koçman’ın sözlerini Saim Gürsoy şöyle aktarır: “Ben Ağa Ceylan’a minnet borçluyum ve o yüzden binaların yapımını ona veriyorum, parayı da ben veriyorum, ona yaptırılacak.”⁷

Vefakâr kişiliği sadece bireylerle sınırlı kalmamış, Muğla’nın geneline de yansımıştır. Bu yönüyle halk tarafından “Muğla’nın babası” olarak anılır. Vefa gösterip vefa gören Koçman, Ula-Göcek arasında çalışırken halk arasında “Sarı Ceketli Mühendis” olarak nam salar.⁸ Çevresindeki insanlarla samimi bir ilişki içinde olduğu bilinen Koçman, özellikle çalışanlarına ve onların ailelerine karşı ayrı bir ilgi ve muhabbet beslemiş, halkın taleplerine mümkün olduğunca cevap vermiştir.

---

6. Bayram Avcı ve Günür Karaağaç (haz.), *Daidala’dan Göcek’e, Göcek Belediyesi Kültür Hizmeti*, 2009, s. 119.

7. Saim Gürsoy’la röportaj, 22.01.2021. Saim Gürsoy: *Eczacı, 1984-2005 Muğla Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı. Sıtkı Koçman Vakfı yöneticileri arasında da yer almıştır.*

8. Filiz Çevik Tan, “Sıtkı Koçman: Sarı Ceketli Mühendis”, *SOBBİAD: Sıtkı Koçman Anısına Armağan*, Sayı 43.

Evi olmayan vatandaşa ev yaptırmıştır.⁹ Kendisi de çalışanları tarafından sevilen biridir. Bu niteliklerini Sadettin Tütüncü “Biz onu severdik, o da bizi severdi. Çalışanı severdi.”¹⁰ sözleriyle açıklar.

Dostlarına karşı vefası ve sevgisiyle bilinen Sıtkı Koçman, Selahattin Gökтуğ’un 1984’teki erken ölümüyle çok üzülür.

---

9. Kudret Aykırı ve Yıldırım Aydın, “Çalışanlarının Görüşlerine Göre Bir İş Adamı Olarak Sıtkı Koçman”, *Muğla Değerler Sempozyumu Bildiri Kitabı, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Basımevi*, 2013, s. 411.

10. a.g.e., s. 411

Selahattin Göktuğ

*Fotoğraf: Karabörtlen Selahattin Göktuğ Ortaokulu
"Şeref Köşesi"nden Fotoğraf: Mustafa Koyuncu*

Selahattin Göktuğ'la okul sıralarında başlayan dostluğu bütün bir ömür devam etmiş ve bu dostluk sonraki yıllarda kurulan iş ortaklığıyla perçinlenmiştir.

Göktuğ'la kurdukları yakın ilişkinin temelinde çalışmaya ve emeğe verilen önem vardır. Koçman'a göre başarının ilk koşulu çalışmaktır. İkincisi de tasarruftur. İsraf konusunda top-

lumsal yapımızı eleştiren Koçman, adının verildiği spor tesislerinin açılışında yaptığı konuşmada öğrencilere ve öğretim üyelerine şöyle seslenir: "Atalarımız ne demiş: İşten değil dıştan artar. İsrafı unutun. Biz millet olarak maalesef bol alışmışız. İsraf yapıyoruz. Buna sizler kapılmayın, göz yummayın, yapanları da ikaz edin."¹¹

Vefasının odak noktası, Cumhuriyet'tir. Cumhuriyet'in kurucu değerlerine bağlı, aydınlanmacı, ulusal bilinci yüksek biri olan Koçman, Atatürk'e sevgisini ve hayranlığını her zaman göstermiştir. Ulusal bayramlarda okunan şiirlerden etkilenip duygulandığı bilinir. Millî bayramlarda okul-

11. MSKÜ Bülten, 2002, Sayı 25, s. 2-3.

Milliyet, 16.07.1984

lara giderek törenlere katılır ve çocuklara para, şeker, defter, kalem dağıtır. Yine böyle bir bayram günü, o sıralarda Göcek İlkokulu'nda öğrenci olan Hayriye Tomaş'ın (doğum 1930) okuduğu şu şiir karşısında duygulanır:

*“Atatürk'ün nesliyiz biz,
Bilgiyle besliyiz biz,
Alnımız ak, başımız dik,
Nerde olsak belliyiz biz.
Koca Türkler, yiğit Türkler.
Adı güzel, şanlı Türkler.”*

Bu günü Hayriye Tomaş şöyle anlatır: “Sıtkı Koçman çok duygulanmış ki gözyaşlarını tutamadı. Beni yanına çağırttı. Yanaklarımdan öptü. ‘Sen benim kızım ol, sonuna kadar okutayım seni’ dedi. Kabul etmedim. Çok üzüldü. İyi bir insandı.”¹²

Mustafa Koyuncu, Sıtkı Koçman'ın kişiliğiyle ilgili şunları söyler: “Çok kadirşinas bir insandı rahmetli Koçman. Özellikle hanımlara karşı çok büyük bir saygısı vardı. Bir hanım odaya girdiği zaman hemen ayağa kalkardı. İnsanlığı, aile terbiyesi Cumhuriyet'e dayanır. O, bu memleketin nasıl kurtulduğunu, nasıl bugünlere geldiğini çok iyi bilen bir insan.”¹³

12. Bayram Avcı ve Günür Karaağaç (haz.), a.g.e., s. 397.

13. Mustafa Koyuncu'yla röportaj, 11.01.2021. Mustafa Koyuncu:

Cumhuriyet'in modernleşme projesinin ancak kadınlarla birlikte mümkün olacağını bilincinde olan Koçman, bu doğrultuda kız öğrencilerin okutulmasını tavsiye edip onları özellikle destekler. Üniversiteyi ziyaret ettiği bir gün, Edebiyat Fakültesi'ni gezerken tesadüfen girdiği dersi biraz takip eder. Sonra öğretim üyesine dönüp sınıfta kaç kız öğrenci olduğunu sorar. Sayının fazla olduğunu duyunca sevinir ve kızların desteklenmesi gerektiğini bir kez daha vurgular. Muğla Üniversitesi'ne ilk bağıışı olan Ali Sıtkı-Mefharet Koçman Kız Öğrenci Yurdu'nu yaptırması, bu desteğin somut örneklerindedir.

Sıtkı Koçman'ın yaptığı yardımlara bakıldığında insan yetiştirmeye çok önem verdiği görülür. Ona göre eğitilmiş, bilim ve teknolojinin imkânlarından faydalanan gençler, ülkenin kalkınmasını sağlayacaktır. Tüm bunların bilincinde olan Koçman, “Türkiye, şimdiye kadar en büyük kötülüğü cehaletten görmüştür.”¹⁴ der. Eğitimde yalnızca kamu olanaklarının yeterli olmayacağını düşünerek varlıklı kişilerin eğitime bağıış yapmalarını tavsiye eder.

Pratik bir zekâya sahip olan Koçman, bu sayede

2004-2011 Sıtkı Koçman Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi ve Genel Sekreteri.

14. MSKÜ Bülten, 2002-2003, Sayı 29.

farklı iş alanlarına girer, eşsiz girişimcilik örnekleri sergiler. Esnekliği, kararlılığı ve azmi sayesinde pek çok işte başarılı olur. Örnek bir yaşam hikâyesine, iyi bir iş kariyerine sahip olan Koçman'ın bu niteliklerini Devlet Üstün Hizmet Madalyası'nı kendisine takdim ederken zamanın Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer şöyle ifade eder: "Yaşam öyküsünün gelecek kuşaklar için yol gösterici olacağına inandığım Sayın Koçman'ı hepimiz çalışmalarıyla yakından tanıyoruz. İş adamı olarak Türk ekonomisine önemli katkıda bulunan, yardımlarıyla sanayi ve ticaretin gelişmesine öncülük eden Sayın Koçman, çok sayıda eğitim ve sağlık tesisini ülkemize kazandırmış, çocuk ve gençlerimizin yetiştirilmesi için yoğun çaba göstermiştir."¹⁵

Girişimci ve hayırsever kişiliğiyle her dönemin politikacı ve devlet adamları tarafından takdir ve minnetle karşılanan Sıtkı Koçman, bu ilgiye rağmen politikayla arasına bilinçli olarak mesafe koyar. Siyasal iktidarlarla yakın ilişkide bulunmaktan daima imtina etmiştir. Onlardan özel isteklerde bulunmaz. Siyasi dünyayla ilişkisini verdiği bir röportajda şöyle özetler: "Hiçbir zaman bir politikaya alet olmadım. Her iktidar döneminde birileri çıkar birilerine yavaşır ya biz hiçbir zaman

ona girmedik. Bir telefon bile açmayız. Bu yüzden hep vardık. Sivri bir aile değiliz. Buna dikkat ederiz. Hiç kimseye yavaşmadık ya da [hiç kimseyi] karşımıza almadık."¹⁶ Sıtkı Koçman'ın, İsmet İnönü'nün oğlu Ömer İnönü'yle olan dostluğu da onun bu duruşunu doğrular. Söz konusu yakınlığı kendisi şöyle tanımlar: "Erdal İnönü'nün ağabeyi Ömer İnönü çok aziz dostlarımdan biridir. Çok mütevazı, çok görgülü bir beyfendidir. Onunla hiçbir zaman İnönü ailesinden olduğu için arkadaşlık etmedim. Bu bize hiç yakışmaz."¹⁷

Adnan Menderes, Süleyman Demirel gibi yakın tarihimizin politikacılarıyla tanışıklığı vardır. Siyasete atılmadan önce Koçman'ın şirketlerinde çalışan Turgut Özal'ın da başbakanlığı sırasında bayramlarda Sıtkı Koçman'ı ziyaret etmek için Göcek'teki evine uğradığı bilinmektedir.¹⁸

---

15. Kudret Aykırı ve Yıldırım Aydın, a.g.e., s. 409.

---

16. Derya Edis, a.g.e., s. 33.

17. a.g.e., s. 33.

18. Mehmet Tombak'la röportaj, 12.02.2021. Mehmet Tombak: Sıtkı Koçman'ın bahçivani.

Sıtkı Koçman'ın Göcek'teki evi

Konuşmalarında sık sık dile getirdiği;

*“Karışma devlet işine
Düşme vükelâ peşine
Münâcâtta kusur etme
Bak kendi işine”¹⁹*

dörtlüğündeki düşünceyi düstur edinen Sıtkı Koçman, devlet erkânıyla sadece ulusal meseleler söz konusu olduğunda temas kurar. Devlet ricaliyle kurulan ilişkilerden kişisel çıkar elde etmek Koçman’ın ilkelerine aykırıdır. Yaptığı yardım faaliyetlerinde de söz konusu ilkelere her zaman bağlı kalmıştır.

“Devlete vereceğim vergi ile hayır işlerimi birbirine karıştırmam.”

Onun hayırseverlik anlayışına göre, vergiden düşmek için hayır işi yapılmaz. Koçman bu tür faaliyetlerde bulunmaktan özel bir mutluluk duyar. Elbette yaptığı en büyük hayır işi, Muğla Üniversitesi’ne sağladığı emsalsiz imkânlardır.

Koçman, çevresinde bulunanlar tarafından âkil bir insan olarak bilinir. Saim Gürsoy zekâsıyla ilgili şunları söyler: “Çok zeki biriydi Sıtkı Koçman, kafası felaket çalışırdı. Sizin atladığınız, kaçırduğunuz

nız noktaları yakalardı. Zor yürüyor ya da tekerlekli sandalyesinde kötü bir şekilde duruyormuş gibi gözüксе de hiç öyle değildi, kafası her zaman çok çalışırdı. Yönetim toplantılarında herkesin fikrini, önerisini alır, dinler ve son kararı ‘şöyle yapalım’ diyerek söylerdi.”²⁰

Kin tutmayan bir kişiliğe sahip olan Koçman, girdiği tartışmalarla ilgili kötü anılar biriktirmezdi.²¹ Ayrıca çevresindekiler tarafından çok titiz ve dikkatli biri olarak tanınmaktadır. Büyük yardımlardan sonra böbürlenmeyen hatta bunlar için kendisine teşekkür edildiğinde mahcup olan, alçakgönüllü bir karakter olarak bilinmektedir.

Türkiye’nin sayılı iş insanlarından olan Sıtkı Koçman, bunu bir gösteriş malzemesi yapmamış, ağırbaşlı tavrını her zaman korumuştur. Lüks ve israf karşıtı duruşunu ömrünün sonuna kadar devam ettirir. Öyle ki büyük bir sermaye gücü olmasına rağmen Karaköy’deki ofisi sadeliğiyle, mütevazılığıyla bilinmektedir. Aytekin Çakır, Koçman’ın sade yaşantısını şöyle anlatır: “Sayın Koçman’ın Karaköy’deki ofisine gittik. Bina Galata Köprüsü’nün ayağına yakın bir yerde tarihî bir binaydı. Ofis, son derece mütevazıydı. Tarih kokan, eski, pencere tipi kliması vardı. Masalar, koltuklar

19. Mustafa Koyuncu’yla röportaj, 11.01.2021.

20. Saim Gürsoy’la röportaj, 22.01.2021.

21. Derya Edis, a.g.e., s. 32.

gayet temiz, düzgün ve tarihî ahşap kenarlıydı.”²²

İş hayatının farklı alanlarında önemli başarılarla imza atan Sıtkı Koçman’ın özel hayatı da bir o kadar çeşitli ve renklidir. Türk sanat müziğini ve Rumeli türkülerini çok sever. Gençliğinde sık sık Safiye Ayla’yı dinlemeye gider. İyi bir Fenerbahçe taraftarı olan Koçman, tenis maçlarını da ilgiyle takip eder. Bazı tenis sporcularına maddi destekler verir. Ayrıca güreş müsabakalarını seyretmekten keyif alan Koçman’ın özellikle Sağır Mehmet’in güreşini çok beğendiği bilinir.²³

Milliyet, 10.11.1967

Sıtkı Koçman ve eşi Mefharet Hanım, Muğla sevdalısıdır. Yaptırdığı gemiler adlarını Muğla’dan almaktadır. Bunlar; “Muğla”, “Dalaman”, “Fethiye”, “Köyceğiz”, “Milas”, “Gökova”, “Bodrum” ve “Ula”dır. Sahip olduğu gemilere verdiği isimler, Muğla’nın yurt dışında tanınmasına büyük katkı sağlamıştır.

Mehmet Tombak kendisiyle yapılan söyleşide Koçman’ın, köpekleri çok sevdiğini, evinde on Kangal köpeği beslediğini ifade eder.²⁴ Öte yandan onun çocukluğuna dayanan horoz-tavuk ilgi-

22. Aytekin Çakır, “Muğla Üniversitesine Hızır Gibi Yetişen Sayın Sıtkı Davut Koçman’a Ahde Vefa” başlıklı mektup, 15.02.2021. Aytekin Çakır: 1996-2009 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Genel Sekreteri.

23. Mehmet Tombak’la röportaj, 12.02.2021.

24. Mehmet Tombak’la röportaj, 12.02.2021.

si de çevresindekiler tarafından bilinmektedir.²⁵ Bu ilgi, 60'lı yıllarda onu tavukçuluk sektörüne yönlendirecek, ülkemizin ilk ve en büyük tesislerinden biri olan Banvit'i kurduracaktır.

Ömrü boyunca yaptıklarıyla ülkemizin örnek figürlerinden biri hâline gelen, herkes tarafından sevilip takdirle karşılanan Sıtkı Koçman, tedavi için gittiği Zürih'te 14 Ekim 2005 tarihinde hayata gözlerini yumar. Ardında ülkenin geleceğini şekillendirecek büyük bir miras ve hüznü ama azimli binlerce gönül bırakan Koçman, 16 Ekim 2005 Pazar günü Feriköy'deki ebedi istirahatgâhına uğurlanmıştır.

---

25. *Milliyet*, 27.10.1985.

MUĞLA Yenigün

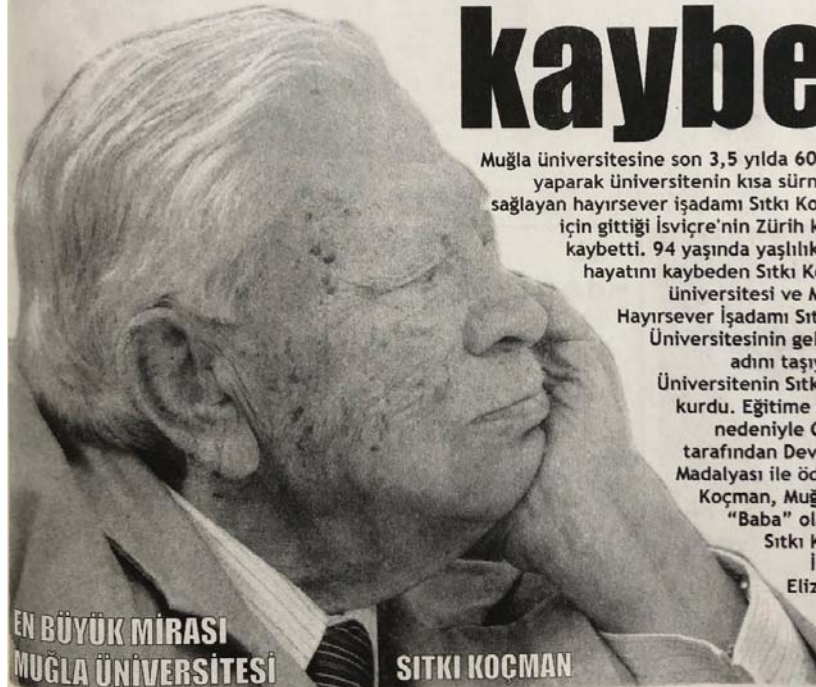
YIL: 2 SAYI: 380 15 EKİM 2005 CUMARTESİ

GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

YENİ GÜNE BİZİMLE BAŞLAYIN

FİYATI 350 BIN TL. - 35 YKR.

Muğla Babasını kaybetti

EN BÜYÜK MİRASI
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ

SITKI KOÇMAN

Muğla üniversitesine son 3,5 yılda 60 trilyon lira bağış yaparak üniversitenin kısa sürede kalkınmasını sağlayan hayırsever işadama Sıtkı Koçman dün tedavi için gittiği İsviçre'nin Zürih kentinde hayatını kaybetti. 94 yaşında yaşlılık hastalığı sonucu hayatını kaybeden Sıtkı Koçman için Muğla Üniversitesi ve Muğla halkı yasta. Hayırsever İşadama Sıtkı Koçman Muğla Üniversitesinin gelişmesi için kendi adım taşıyan vakıf kurarak Üniversitenin Sıtkı Koçman Vakfını kurdu. Eğitime yaptığı yardımlar nedeniyle Cumhurbaşkanlığı tarafından Devlet Üstün Hizmet Madalyası ile ödüllendirilen Sıtkı Koçman, Muğlalılar tarafından "Baba" olarak adlandırıldı. Sıtkı Koçman'a 1973'te İngiliz Kraliçesi II. Elizabeth tarafından "Üstün Liyakat Nişanı" verilmişti. Haberi syf.3'te

Muğla'dan peçete dünyasına yeni bir marka
Silat ve Mobella Peçete
Daha yumuşak, daha hesaplı
Mısır'da yıllar önce papirüs yaprağıyla başlayan kağıt serüveni, Muğla Kağıt Sanayinde temizliğin ve saflığın simgesi peçeteye dönüştü. Silat ve Mobella peçete ürünleri şimdi tüm market ve alışveriş merkezlerinde

Yenigün, 15.10.2005

Devrim

46
YILINDA

Basın
özgürlüğünden
doğan mahzurların
yegane izalesi yine
Basın
özgürlüğüdür
K. Atatürk

YIL : 46 SAYI: 14401

GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

15 EKİM 2005 CUMARTESİ

MUĞLA ÜNİVERSİTESİ BABASINI KAYBETTİ

Devrim, 15.10.2005

Muğla, 17.10.2005

Devrim, 19.10.2005

Koçman Ailesi Kabristanı
Fotoğraf: Mert Bakıcı, 27.07.2021

İŞ HAYATI

*Gelecek sizlere bağlıdır,
memlekete hizmet ederken
çok çalışın.*

Sıtkı Koçman

Yıl 1932... Cumhuriyetimizin kuruluşunun üzerinden on yıl bile geçmemiştir. Türkiye’de en çok söylenen sözlerden biri “yok”tur. Genç Cumhuriyet’in henüz ayakları üzerinde kalma mücadelesi verdiği bu dönemde yeni iş alanlarına, fabrikalara büyük ihtiyaç vardır. Devlet elinden geldiğince endüstrileşmeye öncülük etmekte ancak 1929 dünya ekonomik buhranının etkisinin devam ettiği ortamda sermaye eksikliği yaşamaktadır. Kalkınmanın tek yolu, yerli kaynakları harekete geçirmektir. Devlet imkânlarının el vermediği alanlarda, çeşitli nedenlerle desteklenemeyen iş sahalarında ise özel sermayenin devreye girmesi gerekmektedir. Devletin ihtiyaç duyduğu girişimci iş insanlarının ilk nesli, bu zaman diliminde ortaya çıkacaktır.

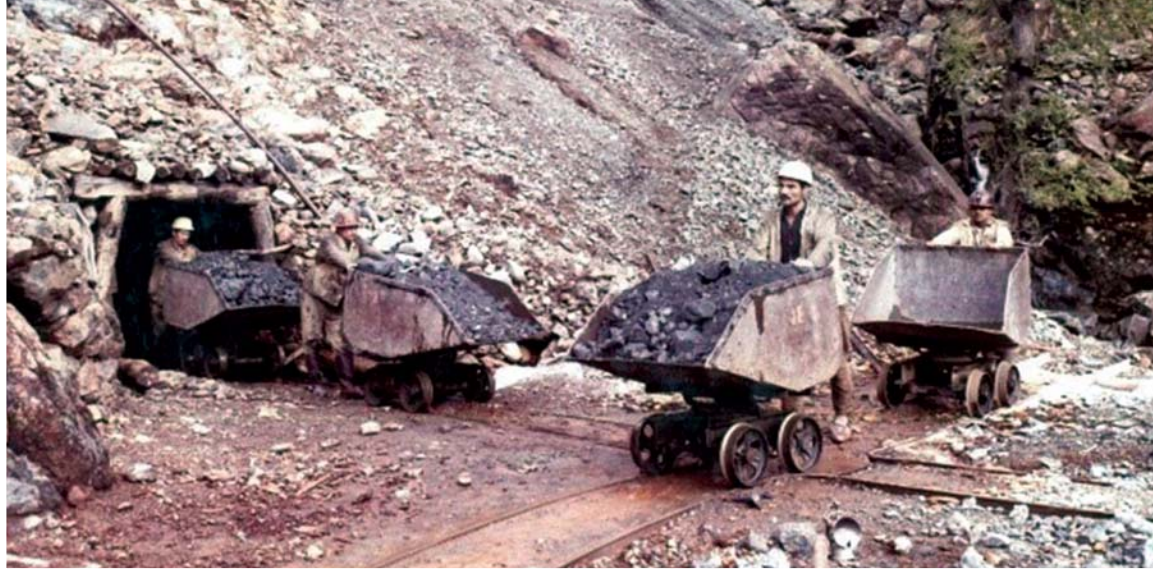
O dönemde henüz yirmi yaşındayken iş hayatına başlayan Sıtkı Koçman, yaptığı atılımlarla 1960’lı yıllara gelindiğinde ülkenin en varlıklı isimlerinden biri olmuştur. Sahip olduğu zenginliği ülkemizin gelişimine adanmış, yeni iş sahaları açarak toplumun refahının artırılmasına katkıda bulunmuş ve tüm bunlarla birlikte vergisi ödenmiş kazancıdan önemli miktarlarda hayır ve bağış faaliyetleri yürütmüştür.

İş hayatına Muğla Göcek’te başlayan Koçman, bu dönemi şöyle anlatır: “Fethiye’ye ilk defa 19 Şubat 1932 günü sabaha karşı geldim. Buraların, tahminlerimin ötesinde, çok fakir olduğunu ve ormancılığın dışında bir gelişimin olmadığını gördüm. Buradaki çalışmalarım esnasında Fethielilerden ve Göceklilerden çok yardım gördüm. İş hayatında Göcek benim esas mektebim oldu.”²⁶

---

26. MSKÜ Bülten, 2002-2003, Sayı 29, s. 4.

*Kandak maden ocağından krom cevheri çıkarılırken
Fotoğraf: Aydın Turunç*

Koçman iş hayatına, Göcek'te faaliyet gösteren İngiliz Stanley Paterson firmasında mühendis olarak başlamıştır. 1932-1939 yılları arasında müdürlüğünü de yaptığı bu kurum, Türkiye'deki krom rezervlerini bulan ve işletmesini yapan ilk şirkettir. Şirketin maden ve bağlı işletmelerinde çalışanlar Göcek'le birlikte, Karacaören, Elcik, Gürlük, Karabörtlen, Akçaalan, Karaismailler gibi köylerden gelen insanlardır.

Maden, ülkeyi kalkındıracak sermayeye dönüşürken çevrede yaşayan insanların iş ve aş bulmasını sağlamıştır. Koçman, o dönemde bir köy görünümünde olan Göcek civarında yaptığı faaliyetlerle yöre insanının hayatında büyük gelişim sağlanmasına vesile olmuştur. Ayrıca devlet imkânlarının yetersiz kaldığı alanlarda okul, sağlık ocağı, jandarma binası gibi muhtelif tesisleri ülkeye kazandırmıştır.

Koçman bu dönemde, Zonguldak Maden Mühendisi Yüksek Okulu'ndan arkadaşı Selahattin Göktuğ'la iş ortaklığı kurar. İkilinin güç birliği uzun yıllar devam eder. Selahattin Göktuğ'la birlikte Göcek madenlerinde hummalı çalışmalara başlayan Koçman için işler kolay olmamıştır.

Binbir güçlkle çıkarılan madenlerin taşınması da ayrı bir problemdir çünkü ülkede kamyon bulmak çok zordur. Çözüm olarak Krupp firmasına başvuran Koçman, onlara krom karşılığı kendisine kamyon vermeleri teklifini götürür. Teklifi kabul görür ve kamyonlar Türkiye'ye gelir. Bunun sonucunda krom sevkiyatında büyük bir aşama kaydedilir.

"Şimdiye kadar yapamayacağım bir işe girmedim ve gerçekleştiremeyeceğim şeylerin sözünü vermedim. Biz elimizden geleni yapmanın gayreti içerisinde olduk."

Bir süre sonra şirketin Göcek işletmesi kapanır. Başka bir şirketin elemanıyken serbest ticaret hayatına atılmaya karar veren Koçman, İstanbul'a dönerek 1940 yılında iki ayrı şirket kurar. Söz konusu çabalarına Göcek'teki tecrübeleri ışık tutar. Ülkede hangi değer üretilirse üretilsin bunun piyasaya sunulmadıkça önemi olmadığını ve ciddi bir nakliye sıkıntısı olduğunu gören Koçman, "Şark Nakliyat" adlı şirketi kurarak bu derde çare olmaya çalışır. Diğer şirket ise uluslararası mal alım satımına yöneliktir. "Sıtkı Koçman ve Ortakları İthalat ve İhracat Şirketi" adlı bu kuruluş sayesinde Anadolu'dan yola çıkan mallar, denizaşırı ülkelere ulaştırılacaktır. Şirketlerin kuruluşunun ardından Koçman, ilk işini "Ergani Bakır İşletmeleri"nden alır. Bu fabrikada kullanılan çakmak

taşı, bakırın eritilmesi için büyük öneme sahiptir. Koçman, taşın çıkarılıp nakledilmesi işini üstlenir. Aynı dönemde bir başka işle de meşgul olur: İstanbul Taksim meydanındaki azınlıklara ait mezarların Şişli'ye aktarılması işini alır. Böylece yüzlerce mezar, yeni yerlerine taşınmıştır.

Sıtkı Koçman'ın yaptığı en büyük işlerden biri, Zonguldak kömür işletmelerine maden direği teminidir. Elektriğin az üretildiği, petrol üretiminin de yetersiz kaldığı bu dönemde enerji üretimi için en önemli kaynak kömürdür. Dolayısıyla Zonguldak'taki madenlerin üretiminin kesintisiz sürmesi ülke için hayati önemdedir. Madenlerin çıkarılması, yer altı güvenliğinin sağlanmasına bağlıdır. Koçman, 1943-1947 yılları arasında, tünelleri ayakta tutan direkleri temin edeceğini taahhüt ederek büyük bir ticari operasyona girer. Elinin altında direklerin taşınacağı kamyon olmadığı için her yere haber gönderir ve ilanlar verir. İlan, kamyonların lastik, yakıt ve bakım giderlerinin kendine ait olacağına yöneliktir. Bunun üzerine ülkenin dört bir yanından gelen kamyonlar birçok noktadan Zonguldak'a direk taşımaya başlar. Zonguldak'taki maden direği ticareti, Koçman'ın hayatı boyunca en çok para kazandığı iş olur.²⁷

1948 yılına gelindiğinde devletin en önemli pro-

27. Mustafa Koyuncu'yla röportaj, 11.01.2021.

jelerinden birine dâhil olur. Genç Cumhuriyet, tüm ülkeyi Doğu-Batı, Kuzey-Güney yönlerinde birbirine bağlamak azmindedir. Bu proje, devrin koşulları gereği demiryollarıyla gerçekleştirilecektir. Ortaya konan projeler tüm Türkiye’de hayata geçirilirken Sıtkı Koçman da kalkınma hamlesine dâhil olur. 1948 yılında Erzurum-Horasan arasında yapılmakta olan demiryolu projesinde taşeron olarak yer alır.

Aynı süreçte Türkiye’nin yer altı zenginliklerinin çıkarılıp ticari hayata dâhil edilmesi çabaları yoğunlaşmıştır. Ülkemizde bulunan değerli madenlerin çıkarılması ve endüstride kullanılmak üzere nakledilmesi, iş tecrübesi ve yetenek gerektirmektedir. 1930’lu yıllarda edindiği madencilik tecrübesiyle Sıtkı Koçman, bu alanlarda aranan insanlardan olur. Fethiye’de bulunan Karakalık ocağı, zengin krom madeni yataklarına sahiptir. Devletin önyayak oluşuyla maden işletmesini Koçman alır. Krom madenciliğinde uzmanlaşan Koçman, Fethiye’den sonra “Köyceğiz Kromları A.Ş.”yi kurar. Zamanla çalışma alanını genişleterek “Bursa Toros Kromları A.Ş.”ye ve hemen ardından Ula ilçesine bağlı Kıyra köyündeki madenlerin işletmesi için de “Kıyra Kromları Ltd. Şti.”ye hayat verir.

“Bizimle bugün çalışanların çoğuna bakın. Çoğuyla 1950’lerden beri çalıştığımızı görürsünüz. Babalarının yerine, çocukların çalıştığını görürsünüz. Hatta torunların...”

Bu madenler tüm çevreye hayat veren iş yerlerine dönüşür. Madenlerinde çalışanlardan biri olan Sadettin Tütüncü şunları söyler: “Bizim yakın köylerimizde Kavakçalı, Balcılar, Karabörtlen, Gölcük, Turgut’taki insanların yüzde sekseni Koçman’ın madeninden emekli olmuşlardır.”²⁸ Diğer bir çalışan olan Adil Koyuncu ise Koçman’ın yöreye katkılarını şu sözlerle aktarır: “Çalışanların emekli olmasında ve çevresine sağladığı zenginlikte çok büyük başarısı vardır. Bugün herkes, Karabörtlen olsun, Kıyra köyü olsun, Kavakçalı köyü olsun, oralardan emekli olan işçilerin tamamı ona dua etmektedirler.”²⁹

Adı geçen işletmeler, coğrafyaya yalnızca ekonomik değil, sosyal açıdan da katkı sağlar. Kadınların çalışma hayatına girmesi, bu katkıların en önemlisidir. Çevre köylerden gelen kadınlar madenle ilgili iş kollarında çalışmaya başlar. Kendisiyle yapılan görüşmede Mustafa Koyuncu, kadınların çalıştığı birimleri şöyle tarif eder:

28. Kudret Aykırı ve Yıldırım Aydın, a.g.e., s. 411.

29. a.g.e., s. 411.

"Fabrika kurulmadan önce 'bandırma' dediğimiz kadınların elle maden temizledikleri bir sistem vardı. Şirkette çalışan mühendisler yaptıkları bilimsel çalışmalar sonucunda kendileri elek yapmışlar. Elle çalışan elek. Bunun üstünde madenleri elemişler. Suyu taşlar bir tarafa gitmiş, maden aşağı düşmüş. Buna da 'bandırma' deniliyor. Bu işlemede kadınlar çalışmış. Sonra fabrikası kurulmuş. Şu anda mesela Kıyra köyünde çok sayıda kadın var emekli olan. Mesela benim bildiğim üç, dört kuşak var."³⁰

Ülkenin yokluk dönemlerinde, sanayileşmenin henüz yeni başladığı zamanlarda elle maden ele-yen emekçi kadınlar, hem ülke ekonomisine katkıda bulunmuş hem de çalışıp kazanarak kendi ayakları üzerinde duran modern bireyler olma yolunda ilerlemiştir.

Muğla (Ula, Fethiye)-Denizli (Acıpayam) yörelerini ihya eden bu yoğun faaliyetlerde Sıtkı Koç-

Sıtkı Koçman çalışanlarıyla birlikte, 1980'li yıllar
Fotoğraf: Mustafa Koyuncu

man'ın çalışma hayatındaki en önemli ilkelerinden biri her zaman ön plandadır; işçilerin sigortalanması. Koçman bir gün bile çalıştırsa işçilerin sigortasını yaptırmaktadır. Yine çalışanlarından biri olan İlhami Karakaya onun bu konudaki titizli-

ğine dikkat çeker: "İşçilerinin tamamının sigortasını mutlaka yaptırırdı. 'Sigortasız işçi çalıştırmayın. Allah razı olsun desinler yeter bana' derdi."³¹ Koçman'ın kanunlar ve işçi hakları konusundaki duyarlılığı tüm çalışanlarının takdirini kazanır. Bir başka çalışanı olan Sadettin Tütüncü de bu düşünceleri destekler: "Burada çalışan, bir gün de çalıştıysa sigorta aldı. Bu şekilde çok istifade edenler oldu. Koçman, bugün bizim yanımızda ikinci babamız, bir gün sigorta geciktirmez. Maaşları geciktirmez. Üretim olsa da olmasa da sigorta ve maaşlar zamanında yapılır."³²

31. Kudret Aykırı ve Yıldırım Aydın, a.g.e., s. 411.

32. a.g.e., s. 411.

30. Mustafa Koyuncu'yla röportaj, 11.01.2021.

*Sıtkı Koçman çalışanlarıyla birlikte, 1980'li yıllar
Fotoğraf: Mustafa Koyuncu*

*Sıtkı Koçman çalışanlarıyla birlikte, 1980'li yıllar
Fotoğraf: Mustafa Koyuncu*

İşçilerin günlük çalışma ortamını dikkatle takip eden Koçman, bir yandan da işletmeleri geliştirmeye çalışır. Sanayileşmiş ülkelerin devasa şirketleriyle rekabet etmenin tek yolu "büyüme"dir. Bu çabanın şirketin olduğu kadar Cumhuriyet'in geleceğine de önemli etkileri olacaktır. Büyümenin yollarını arayan Koçman, maden cevherinin taşınmasının büyük bir maliyeti olduğunu fark eder. 1950'li yıllarda Avrupa ve Amerika'ya maden gönderilirken gemilere yüksek miktarda kiralama bedelleri ödenmektedir.

Madenin çıkarılması o günün koşullarında, makine ve teçhizat yokluğunda büyük emek ve insan gücüne mal olur. Ancak daha önemlisi çıkarılan cevherin uluslararası piyasaya gönderilerek pazarlanmasıdır. Koçman'ın şirketinde ise gemi yoktur. 1949'da dünyanın en büyük krom alıcısından olan Alman Krupp firmasıyla özel bir anlaşma yapılır.

Türkiye piyasalarında ağır iş kamyonları üreticisi olarak tanınan Krupp firmasıyla krom ticareti yaparlar. Söz konusu firma, Bremen ve Bremenhaven'daki tersanelerin de sahibidir. Tersanenin Hermes kredisinden sağladığı finansla 1955 yılında ilk iki gemilerini sipariş ederler.

Krupp firması İran'dan temin ettiği krom

madenini artık Türkiye'den alacak ve karşılığında Koçman'a gemi inşa edecektir. Ancak bu noktada ticarete takas sistemine yönelik kanuni engeller olduğu anlaşılır. Bahsi geçen engeller, 1950 yılında yapılan genel seçimler sonrası tekrar gündeme gelir. Adnan Menderes hükümetinin izniyle takas sisteminin önü açılır. Böylece Koçman'ın deniz nakliyatı hayali 1956 yılında gerçekleşir. Koçman'ın Koç'u, Göktuğ'un (arkadaşı ve ortağı) Tuğ'u birleştirilerek "Koçtuğ Denizcilik ve Ticaret A.Ş." kurulur. Bunun yanında "Koçtuğ Denizcilik" diye ayrı bir şirket daha kurulup öbür şirketin yan finansmanları sağlanır.

Krupp tersaneleri ise vadettikleri gemileri yapıp Koçtuğ Denizcilik'e teslim eder. 1957 yılında teslim aldıkları ilk gemiye "Fethiye", ikincisine ise "Muğla" adını vererek taşımacılığa başlarlar. Toplam sayısı dokuz olan gemiler maden ticaretine

Milliyet, 13.07.1962

*Krupp kamyonlarıyla maden nakliyesi
Namnam Çayı'ndan geçerken
Fotoğraf: Aydın Turunç*

KOÇTUĞ DENİZCİLİK VE TİCARET A.Ş.
SITKI KOÇMAN - SELAHATTİN GÖKTUĞ
KOÇTUĞ DENİZCİLİK İŞLETMESİ DONATMA İSTİRAKI'nın

BAS ACENTELİĞİNİ deruhte ettiğini bütün ithalât ve ihracatçılara, dost ve müşterilerine bildirmekten şeref duyar.

Yurd içi ve yurd dışı bütün şube, büro, tall acentelikleri ile sayın ithalât ve ihracatçılarımızın, donatılarımızın ve denizcilikle ilgili bütün kuruluşlarımızın emir ve hizmetinde bulunduğunu arz eder.

Bütün dünyaya deniz ulaştırma, emir kiralama, her çeşit ulaştırma, deniz ticareti ile ilgili her türlü sorunlar, çözüm, sigorta, muntazam haffar kirkamber yük taşımak, şirketimizin esas konularındandır.

Birinci sınıf hizmet, genç ve bilincel tecrübe, ciddiyet, yurt denizcilikindeki ilkeleri gerçekleştirebilmek şirketimizin bairic vasıflarındandır.

GENEL MÜDÜRLÜK :
Bankalar Caddesi
Bozkurt han kat 4
Karaköy
Telefon : 44 46 15
44 26 63
Telgraf : KOÇTUĞ, İSTANBUL
Teleks : 303

İZMİR SUBESİ :
Gazi Bulvarı 85
İzmir
Telefon : 23 894
Telgraf : KOÇTUĞ İZMİR

İSKENDERUN SUBESİ :
Atatürk Bulvarı 65/3
İskenderun
Telefon : 13 73, 26 73
Telgraf : KOÇTUĞ, İSKENDERUN
Teleks : 9

Milliyet, 20.10.1968

yeni bir ivme kazandırır. Diğer gemilere de isimleri madenlerin çıkarıldığı yerler dikkate alınarak verilir. Ardından inşa edilen gemiler "Dalaman" ve "Köyceğiz"dir. 1961 yılında "Bodrum" ve "Marmaris", 1980 yılında ise "Milas", "Gökova" ve "Ula" gemileri teslim alınır. Bunlar içerisinde "Köyceğiz" ve "Dalaman" yüklemeleri kendi vinçleriyle yapabilecek kapasiteye sahip, büyük gemilerdir. Her iki gemi de Amerika'yla ticarete yer alır. "Köyceğiz" gemisi, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nda ordunun emrine verilmiştir. Diğer gemiler ise Almanya ve Belçika'ya cevher taşımaktadır. İlk seferlerinde tüm gemiler maden yüklü olarak gidip boş dönmektedir. Bu nedenle dökme demir, krom cevheri, fosfat kayası, telefon direği gibi malların taşınmasından elde edilen gelir, masrafların karşılanmasında yetersiz kalır. Koçman ve yanındaki çalışma arkadaşları bu duruma çözüm getirmek üzere "Koçtuğ-Line" adlı deniz taşımacılığı şirketini kurarlar. Birkaç seferden sonra şirket, dünyada tanınan, Türkiye'de ise sayılı deniz taşımacılığı kuruluşlarından biri hâline gelir. Giderken maden götüren gemiler, dönüşte eşya ve araba getirmektedir. Şirket o derece başarılı olur ki gemiler kaptan köşküne kadar mal ve eşyayla dolu olarak yurda dönmektedir. Böylece Koçman'ın şirketleri madenin çıkarılmasından deniz kıyısına taşınmasına, oradan gemilere yüklene-

rek uzak ülkelere ulaştırılmasına kadar tüm aşamalara hâkim bir yetkinliğe kavuşur.

"Fethiye" Gemisi

"Muğla" Gemisi

"Dalaman" Gemisi

"Köyceğiz" Gemisi

"Bodrum" Gemisi

"Marmaris" Gemisi

Tüm bu atılımlar sırasında Sıtkı Koçman ve Selahattin Gökтуğ'un önemli bir özelliği öne çıkar. İki mühendis de şirketlerin kuruluş ve gelişmeleri sırasında kamu kaynaklarından faydalanmamış, ülkeye yük olmaktan kaçınmışlardır. Tam tersine, kazandıklarının her kuruşunu yeni ayağa kalkan ülkemizin gelişimine katkıda bulunmak için seferber etmişlerdir. 22 Temmuz 1960 tarihinde Milliyet gazetesinde çıkan habere göre, Koçman ve ortağı Selahattin Gökтуğ, devlet hazinesine bin adet Cumhuriyet altını bağışlayarak tüm ülkeye örnek olacak bir tavır sergilemiştir.

Madencilik ve deniz nakliyesi sektörlerinde büyük başarı kazanan Koçman, kara taşımacılığının gidecek geliştiğini fark eder. Her zamanki ileri görüşlülüğüyle, ülkemizde gelişme gösteremeyen otomotiv sektörünü canlandırmaya karar verir. 1957 yılında İngiliz firması BMC'yle (British Motor Company) ortak olarak İzmir'de büyük bir tesis kurar. "BMC Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi" bünyesinde kurulan entegre otomotiv üretim tesisi, Türkiye'de bir ilktir. Tesiste Türkiye'de daha önce hiç yapılmamış olan dizel motor imal edilir. İlerleyen yıl-

larda çeşitli kara taşıtlarına yönelik üretim yapan fabrikada traktör, kamyon ve otomobil motorlarının imalatıyla birlikte büyük bir atılım yapılmıştır. Koçman'ın bu başarısı uluslararası alanda da duyulur. 1971 yılında Türkiye'ye gelen İngiltere Kraliçesi II. Elizabeth'in ziyaret ettiği yerlerden biri de bu fabrikadır. İngiliz şirketiyle birlikte gerçekleştirilen bu büyük başarıdan dolayı Koçman'ı tebrik eden Kraliçe, 1973 yılına gelindiğinde bir adım daha atar ve İngiltere devleti adına Sıtkı Koçman'a "Üstün Liyakat Nişanı" verir.

BMC fabrikası üretime başlayınca Koçman, kendi şirketlerinin şoförlerine bu kamyonlardan verir. Kamyonların lastik, yakıt, yedek parça ihtiyaçlarını karşılayarak şoförlerin üzerinde ki baskıyı azaltır ve işlerine odaklanmalarını sağlar. Bu girişimin de uzun vadede

Milliyet, 22.07.1960

çok sayıda insanın hayatına olumlu etkileri olur. Örneğin ilerleyen dönemde kurulan Ula Taşıyıcılar Kooperatifi'ne bağlı olan ve SEKA (Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları A.Ş.) için çalışan çok sayıda kamyoncunun işlerine ilk başladıkları yer, Koçman'ın şirketleridir. Göcek'in ilk şoförlerinden olan Orhan Şükrü Nogay'ın bu dönemle

İngiltere Kraliçesi II. Elizabeth ve Sıtkı Davut Koçman, 1974

ilgili söyledikleri kayda değerdir: “1950 yılında Sıtkı Koçman’ın şirketinde kamyon şoförüydüm. Ben şoför olarak çalışırken burada hiç şoför yoktu. [...] Denizli’den Göcek’e, Karaböğürtlen’den Gökova’ya krom madeni taşıdım. Bu madenlerin hepsi Sıtkı Koçman’ındı. O çok iyi, yardımsever ve herkesle dost olmayı seven birisiydi. Onun sayesinde ve yardımlarıyla 1957 yılında Göcek’te ilk kez ben kamyon aldım. Sıtkı Koçman’a otuz yıl hizmet ettim. Nur içinde yatsın.”³³

Koçman, otomotiv sektöründeki başarılarına Sabancı ve Koç gruplarıyla kurduğu ortaklıklarla devam eder. Sabancı grubuyla birlikte otomotiv yan sanayi malları üretimi için “Akkardan-Sa”-yı, Koç grubuyla da kamyon jantı üretimi yapmak üzere “Tekersan”ı kurar.

İşini sürekli geliştirmeyi ve yeni sahalarda çalışmayı prensip edinen Sıtkı Koçman, girişimcilikten korkmayan bir yapıya sahiptir. Kimi iş insanları tüm hayatları boyunca aynı iş kolunda faaliyete devam ederken Koçman, yeni kanallar açmayı sever. Daha önce maden ve otomotiv alanlarına girmiş, bu alanlarda üstün başarı kazanarak şirketini en büyüklerden biri hâline getirmiştir. Ancak bu başarılar da ona yetmez. Ülkede şehir nüfusunun giderek arttığını ve gıda ihtiyacının da

büyüdüğünü fark eder. 1960 yılından başlayarak kendi kişisel ilgi alanı olan tavukçuluk sektörüne adım atar. Konuyla ilgili araştırmaları sonucunda İsrail’de faaliyet gösteren Yavne Kibutz’yla ortak olur. İki kuruluşun iş birliğinden doğan şirket ise “Güneşli Tavuk Çiftliği” adını alır. İstanbul’un Güneşli semtindeki tesislerde işlenmiş ve yarı işlenmiş tavuk ürünleri paketlenmiş olarak piyasaya sürülür. Güneşli tesislerinin bünyesinde büyükbaş hayvan da yetiştirilir. Türkiye’de ilk defa kuyruksuz koyunu yetiştirip satan yer de aynı tesislerdir.

Koçman, piyasanın beklentileri doğrultusunda tavukçuluk sektöründeki çalışmalarını büyütme-ye karar verir. Gelişen tavukçuluk sektörünün diğer ihtiyaçlarının da karşılanması gerektiğini düşünür. Yem ve ilaç konularında dışa bağımlı olmak istemediği için ülkemizde üretim yapılmasına yönelik girişimlerde bulunur. Hemen ardından “Bandırma Vitaminli Yem Sanayi Şirketi”ni (BANVİT) kurar. İsraili “Habic” firmasıyla görüşür ve firmanın sahibi Dr. Benthovim’le ortak olarak “Topkapı Kimya İlaç Sanayi Şirketi”ni (TOPKİM) kurar. Ayrıca “Topkapı Yem Sanayii Şirketi”yle de fenni tavuk yemi üretimini başlatır. Tavukçuluk alanında sayısı giderek artan şirketlerine “Bursa Vitaminli Yem Sanayi Şirketi”ni ve “Bolu Vitamin-

33. Bayram Avcı ve Günür Karaağaç (haz.), a.g.e., s. 407.

li Yem Sanayi Şirketi"ni ekler. Adı anılan son iki şirket günümüzde de aktif durumdadır.

Koçman'a göre ülkenin gelişmesinin anahtarlarından biri tarım ve hayvancılıktır. Tarımın gelişmesi için bitkilerin haşereden korunması, hasadın garantilenmesi gerekmektedir. Zirai ilaçta dışarıya bağımlı olan ülkemizin ihtiyaçlarının karşılanması elzemdir. Koçman konuya el atar ve "Topkapı Agrokim" fabrikasını kurarak zirai ilaç üretimine başlar. Ayrıca "Med İlaç"ı kurarak insanlar için ilaç üretimine yönelir.

Sıtkı Koçman tüm yaşamı boyunca ülkemizin en saygıdeğer, yaratıcı, girişimci ve vatansever iş insanlarından biri olmuştur. Ancak onun hayatı sadece para kazanmaya adanmamıştır. Vefatına kadar okul, sağlık ocağı, köprü, yol gibi sayısız tesis açıp vatandaşların kullanımına tahsis eden Koç-

GELİR VERGİSİ

Baştarafı Birincide

Selâhattin Beyazıt	: 8.485.047
Harry Bomstem	: 7.256.662
Bernard Sanmen	: 7.274.153
Rıza Sadıkoğlu	: 6.476.682
Nusret Arsal	: 6.056.601
Ahmet Haşhaş	: 5.934.553
Nevhiz Işıl	: 5.803.476
Ishak Alfandari	: 5.255.631
Lâtifi İğdir	: 5.239.662
Aslan Sadıkoğlu	: 5.034.503
İnan Kıraç	: 5.241.547
Orhan Yavuz	: 5.527.603
Eli Burla	: 5.465.107
Nuh M. Küçükduk	: 4.769.836
Erdoğan Gönül	: 4.834.808
Selâhattin Göktuğ	: 4.314.566
Sıtkı Koçman	: 4.200.776
Lazar Baruh	: 4.979.704
İzzet Baysal	: 4.631.540
Albert Baruh	: 4.404.060
H. Yelkikanat	: 4.475.535
Naci Aksoy	: 4.983.208
Mustafa Acar	: 4.709.693
Necmettin Gökçe	: 4.108.183
A. Ş. Hasırcıoğlu	: 3.362.863
Müge Kılıçoğlu	: 3.638.235
Şinasi Arbel	: 3.666.868
Sıtkı Erkek	: 3.282.242
Fred Burla	: 3.966.417
Lori Burla	: 3.966.150
M. E. Cankurtaran	: 3.617.697
Mehmet Güler	: 3.817.532
Remzi Bengi	: 3.413.462

Milliyet, 16.04.1974

man, ismini, yaşadığı toprağa silinmeyecek, unutulmayacak eserlerle kazımıştır.

Sıtkı Koçman binlerce kişiye iş imkânı yaratarak ülkemize önemli değerler katmakla kalmamış, titizlikle ödediği vergilerle farklı zamanlarda rekortmenler listesinde ilk sıralarda yer almıştır. 1974 yılında ilk yirmide olan Koçman, 1976 yılında en çok vergi ödeyen üçüncü iş insanı olmuştur. 82. sırada yer aldığı 1999 yılı listesinde oğlu Ali Koçman da 50. sıradadır.

Koçman, ülkemizdeki firmaların birlikte hareket ederek dünya çapında etkili bir güç oluşturması gerektiğine inanmaktadırlar. Bu nedenle ülkemizde iş hayatındaki pek çok yenilikte olduğu gibi iş insanlarının dernekleşme faaliyetinde de öncülük yapan kişilerden biri olur. 1971 yılında Türkiye sanayicilerini bir araya getiren en büyük çatı olan "Türk Sana-

yicileri ve İş Adamları Derneği'nin (TÜSİAD) kuruluşunda yer alır. TÜSİAD zamanla ülke sanayisi için en önemli yapılardan biri hâline gelmiş, oğlu Ali Koçman da 1980-1984 yılları arasında derneğin yönetim kurulu başkanlığını yapmıştır.

İş Hayatının Topluma Etkileri

Sıtkı Koçman'ın Muğla yöresinde yaptığı çalışmalar sadece ticari kazanç getiren işler değildir. Onun şirketleri Muğla, Fethiye, Denizli civarında tüm hayatı doğrudan ve dolaylı olarak derinden etkilemiştir.

Maden işletmeciliğiyle birlikte bölge halkı yeni ve büyük bir gelir kaynağına kavuşmuş ve binlerce insana iş kapısı açılmıştır. Sıtkı Koçman'ın maden şirketinde şoför olarak çalışan İlhami Karakaya, yöredeki halkın fiziki yaşam koşullarının iyileşmesine dair bir anısını şöyle aktarır: "Bir gün yine Kandak maden ocağına gittik. Dönüşte Oyru köyüne uğradık. [Koçman] "Evladım bak, önceden bu köyde evler sazlıktandı. Biz bu işyerini açtık. Şimdi bu evler hep ki-remitli oldu. Bizim bu millete ne kadar faydamız olmuş." dedi."³⁴ Bu sözlerden sonra

Karakaya, Koçman'ın Ula Karabörtlen köyünün yolunun asfaltlanmasında ve köye elektriğin getirilmesinde yardımcı olduğunu ekler. Koçman, yine Karabörtlen'deki Selahattin Göktuğ Ortaokulu'na oğlunun anısına "Ali Koçman Derslikleri" yaptırarak katkıda bulunmuştur.

Fotoğraf: Mustafa Koyuncu

34. Yıldırım Aydın ve Kudret Aykırı, "Muğla'da Unutulmaz Bir Değer: Halk Adamı Sıtkı Koçman, Muğla Değerleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, 2013, s. 432

Karabörtlen Selahattin Göktuğ Ortaokulu'nun girişi. Okulu yaptıran Selahattin Göktuğ ve ek dersliklerin yapımını üstlenen Sıtkı Koçman
Fotoğraf: Mustafa Koyuncu

Maden ocaklarının açılmasıyla birlikte madenin sevk edilmesi için yola ihtiyaç duyulur. İlk dönem develerle taşıma sağlansa da zamanla bu yöntem yetersiz kalır ve yol yapımına başlanır. Bu iş de dönemin elverişsiz şartları nedeniyle kazma kürekle yapılır. İşçilerin elle yaptıkları yollar sadece

maden sevkine yardım etmez, halkın merkezlere gitmek için kullandığı güzergâhlara da dönüşür. Şirkette ustabaşı Sadettin Tütüncü, bu yollar hakkında şunları söyler:

"Koçman'ın bu köylerde 55-60 kilometrelik yolu vardır. Bu yollar elle yapılmıştır. Dere tepe demeden, yalçın kayalıklardan, fundalıklardan geçen yollardır. Daha önce maden sevkiyatı, yolun olmadığı yerlerde deveyle yapılırdı. [...] Bugün Karabörtlen'den Denizli Beyağaç ilçesine kadar yolu vardır. Hiç araç kullanmadan sadece kazmayla kürekle yapıldı. Bu yoldan da Orman Bölge Müdürlüğü'yle yakın köyler faydalandı."³⁵

Koçman'ın yöreye sadece para değil, çağdaş medeniyetin çeşitli unsurlarını da taşıdığı pek çok kişi tarafından ifade edilmektedir. Toplumun eğlence hayatında dahi onun izlerini görmek mümkündür. Göcek halkından Sait Demir (d. 1938), kendi gençlik yılları ve sonrasını anlatırken şunları söyler: "Uzun kış gecelerinde yüzük, an daşı vb. oyunlar oynar, köçek getirerek oturak şenliği yapardık. Sonra Sıtkı Koçman gramofon getirdi ve bize verdi. Onu çalar ve keyiflenirdik."³⁶

Koçman'ın madenleri, çevre köylerdeki yaşam biçimlerini etkilemiş ve önemli değişimler yaşanmasına vesile olmuştur. Uzun yıllar onun yanında

35. a.g.e., s. 433.

36. Bayram Avcı ve Günür Karaağaç (haz.), a.g.e., s. 413.

çalışan Mustafa Koyuncu tanık olduğu bu değişimleri minnetle anlatır:

"Çalıştığımız dönemlerde Koçman'ın gittiği yerler insanlığı öğrendi, yaşamayı öğrendi, hayatı öğrendi, medeniyeti öğrendi. Çünkü Koçman gittiği yere medeniyet götürdü. Ne götürdü? Madencilik başlayınca yollar yapıldı. Madene giden tüm yolları Koçman kendisi yaptırdı. Çünkü ekipmanı vardı. Yollar yapıldı ve insanlar o yolları kullanmaya başladı. Dolayısıyla araç olmayan yerlerde, mesela Dalaman'a veya Köyceğiz'e gidecek olan bir insan, madenin kamyonlarıyla gidip gelmeye başladı. Ayrıca köylere götürülecek yükler de bu kamyonlarla taşındı. Örneğin Karaismailler'e giden bir kamyoncu, Karabörtlen'den veya Köyceğiz'den geçerken boş gitmemek için köyün ihtiyacı olan malzemeleri de götürürdü. Kandak'a veya Akçaalan'a giden bir araç, güzergâhından geçtiği köylülerin çimentosunu götürmüş, kirecini götürmüş yani bu şekilde de medeniyet başlamış. Sonra maden ocaklarının olduğu yerlere jeneratörler geldi. İnsanlar elektrikle tanıştı. Karabörtlen'de jeneratör kuruldu; şirketin lojmanlarına günün belli saatlerinde 3-4 saat elektrik verilirken aynı zamanda Karabörtlen'in karakoluna, muhtarlığına, camisine yani sosyal olarak insanların hizmetini gören her birime elektrik verildi. Akşam saat 6-7 gibi hava karardığı zaman yanar, gece saat 11'de kapanırdı. Daha sonra köyün tamamına elektriğin gelmesine de vesile oldu."³⁷

37. Mustafa Koyuncu'yla röportaj, 11.01.2021.

Göcek yöresi, günümüzde ülkemizin en gözde turizm merkezlerinden biridir. Ancak otuz, kırk yıl önce sadece madencilikle tanınan bir beldeydi. Öyle ki telefon bile yoktu. Bu konuda da Koçman'ın öncülüğü dikkat çeker. Onun yanında uzun yıllar bahçıvanlık yapan Mehmet Tombak, telefonun geliş hikâyesini bilenlerden biridir:

"Turgut Özal, başbakanlığı zamanında özellikle de bayramlarda Sıtkı Bey'in elini öpmeye Göcek'e gelirmiş. Yine böyle bir zamanda Özal, Göcek'e cuma namazına geliyor ama başbakan olduğu için de sürekli iletişim hâlinde olması gerekiyor. Telefon etmek istemiş ama ne araç telefonları çekiyor ne de sabit bir telefon var Göcek'te. Sıtkı Koçman, hemen bir gecede telefon santrali kurdurmuş. Açılışını ertesi gün Özal gelince kendisi yapmış. Hatta televizyon kanalları bunu canlı olarak yayınlamışlar."³⁸

Sıtkı Koçman sadece bir girişimci değildir. Asıl mesleği olan mühendislikte de çevresindeki insanların hayranlığını kazanacak yetenektedir. Onunla çalışan kişilerden biri olan Maden Yüksek Mühendisi Mehmet Kiremitçi, Koçman'a hayranlığını şu anısıyla aktarır:

"1976 Haziran ayında stajımı Köyceğiz Kromları Şirketi'nin mühendisleri Osman Özenmiş ve Aydın Turunç gözetiminde, Akçaalan krom ocağında yaptım. Yer altı denetlemesi sonucunda 10

38. Mehmet Tombak'la röportaj, 12.02.2021

metrelik galeride tahkimat için maden direğine ihtiyaç duyulduğu tespit edildi. Bu tespiti yapan Osman Özenmiş, 'Maden direği talebini sen yapacaksın.' dedi. Talebi Sıtkı Koçman'a ilettim. Bana galerinin tavan, taban ve yan taşlarının ne olduğunu, dünit tabakasının var olup olmadığını ve kalınlığını sordu. Sonucunda 5 m³ 20'lik (çapı) maden direği ve 2 m³ sanayi odununa ihtiyaç olduğunu söyledi. Bu sonuca varabilmek için saatlerce hesap yapıp tahkimat seçilmesi gerektiği hâlde onun anında karar vermesine ve mühendisliğine hayran kalmıştım. Meslek hayatımda Sarı Ceketli Mühendis Sıtkı Davut Koçman daima rehber olmuştur."³⁹

Büyük başarılarla imza atan Koçman, bunu zekâsı ve girişimci cesaretinin yanında disiplinli çalışmaya borçludur. Her zaman işine tutkuyla bağlı kalmış, çalışanlarından da aynı tavrı beklemiştir. Onun bu yönüyle ilgili Adil Koyuncu şunları aktarır: "Rahmetli Koçman disiplini çok seven birisiydi. Sabah erkenden bizimle beraber sanki işçiymiş gibi yazıhaneye gelirdi."⁴⁰

---

39. Mehmet Kiremitçi'yle röportaj, 24.01.2021.

40. Kudret Aykırı ve Yıldırım Aydın, a.g.e., s. 412.

YAŞAYAN MİRASI

*Türkiye,
şimdiye kadar
en büyük kötülüğü
cehaletten görmüştür.*

Sıtkı Koçman

“Sıtkı Baba” olarak tanındı. Hayatına dokunduğu insanlar tarafından bu isimle anıldı. İş dünyasının öncü isimlerinden biri olan Sıtkı Koçman, ahde vefanın güzel bir örneğini sergileyerek “Muğla dağlarından kazandığımı Muğla ovasına dökeceğim.”⁴¹ sözünü tutmuştur. Yer altından çıkardığı madenlerle yerüstüne okullar inşa ederek geleceğin mimarı olan gençlere kendi içlerindeki cevheri çıkarma fırsatı vermiştir.

*“Son nefesime kadar eğitime destek olmayı
sürdüreceğim.”*

Sıtkı Koçman’ın eğitime gönül vermiş bir hayırsever olduğunu şu sözleri açık şekilde gösterir: “Türkiye’de en önemli sorun, eğitim sorunu. Geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin en iyi şekilde öğrenim görmesi, benim en büyük hayalim. Son nefesime kadar eğitime destek olmayı sürdüreceğim.”⁴² Hayırseverlik elbette ki her yönüyle anlamlıdır. Sıtkı Koçman’ı farklı kılan ise yaptığı hayırseverlik faaliyetlerinin başka hayırlara vesile olmasıdır. Yardımları tek bir noktayla ya da zaman dilimiyle sınırlanamayacak, ileri dönemleri de etkileyecek niteliktedir. Örneğin eğitim alanındaki destekleri sadece o dönemi etkilememiş, sonraki on yıllarda da nesiller boyu çok sayıda insanın hayatına yön vermiştir. Gösteriştense uzak duran, medyada boy göstermekten imtina eden Sıtkı Koçman, tüm yardımlarını sessiz sedasız devam ettirmiştir.

41. Yıldırım Aydın ve Kudret Aykırı, a.g.e., s. 432.

42. Hürriyet, 29.09.2000.

Günü kurtaracak yardımlardan ziyade sorunları kökünden çözmeye odaklanan Koçman, gençlerin eğitimine özel alaka göstermiştir. Gelecek gördüğü, çalışkanlığıyla dikkat çeken gençleri desteklemenin yollarını aramıştır. Yöre insanlarından Besim Bayındır, Hayriye Tomaş gibi isimlerin eğitimini -yurt dışında okutmak da dâhil- üstlenmek istemesi, tenisçi Remzi Aydın'ı desteklemesi bu durumun örneklerindedir.

Yardım konusunda sadece eğitimle yetinmeyen Koçman, iş yerlerinin olduğu bölgelerdeki tüm ihtiyaçlara yetişmeye çalışmıştır.

Nerede okul, camii, çeşme yapılacaksa Koçman'a gidilirdi. Sıtkı Koçman gelince herkes yanına koşuşur, etrafını sevgiyle sarardı. Bir siyasetçi gibi karşılanır, ondan yardım istenirdi. Koçman ya kendi imkânlarıyla ya da Demirel'e telefon ederek -çünkü doğrudan görüşebilirdi- işleri yaptırırdı. Etrafı her zaman kalabalıktı. Nüktedan, çok hoş bir insandı. Köye yapılacak bir şey varsa hep yardımcı olurdu.⁴³

Koçman'ın Göcek halkıyla kurduğu yakın bağlar da bu türdendir. Göcek İlkokulu'nda görev yapan ilk öğretmen Şükrü Saruhan ve Koçman, okulun eksikliklerinin giderilmesi, köyün kalkınması için

birlikte çalışmışlardır.⁴⁴ Göcek civarında başlayan yöre halkıyla birlikte hareket etme arzusu, ilerleyen yıllarda daha geniş çaplı projelere zemin hazırlamıştır. Bu sürecin hedef noktası ise başka yörelerin çocuklarının da hayatına dokunacak vakıf idealini gerçekleştirme.

Sıtkı Koçman Vakfı'nın Kuruluşu ve Faaliyetleri

Engin görüşlü bir insan olarak Sıtkı Koçman, bireysel yardımlarını kurumsal, düzenli, sürekli ve geniş kapsamlı hâle getirmenin gerekli olduğunu, bu ihtiyaçların ancak bir vakıfla karşılanabileceğini öngörmüştür.

Kökleri, 1975 yılında kurulan "Muğla Eğitim Vakfı"na kadar giden kurum, mevzuattaki güncellemelere paralel olarak birkaç defa isim değiştirir. 2000 yılında Sıtkı Koçman'ın isminin ilk defa vakıf tabelasına eklendiği kuruluş, 2004 yılında ise nihai hâli olan "Sıtkı Koçman Vakfı" adını alır. İlerleyen zamanda üniversitemizin gelişmesini sağlayacak en önemli yapılardan biri olacak bu vakıf aracılığıyla öncelikle fakülteler, yüksekokullar ve yurtlar yapılır; sonrasında ise spor salonu, yüzme havuzu, sosyal ve kültürel alanlar, yemekhaneler inşa edilir. Bir öğrenci için kampüs hayatına dair

43. Nurettin Demir'le röportaj, 06.02.2021. Nurettin Demir: MSKÜ Tıp Fakültesi Kurucu Dekanı. 24-25-26. Dönem Muğla Milletvekili.

44. Bayram Avcı ve Günür Karaağaç (haz.), a.g.e., s. 208-209.

bütün imkânları sunan Sıtkı Koçman, gençlerden sadece okumalarını ve iyi birer insan olmalarını ister. Onun bu ilkeleriyle canlanan Sıtkı Koçman Vakfı, başarılı faaliyetleri neticesinde Muğla başınında "Devlet Gibi Vakıf"⁴⁵ başlığıyla anılır.

Vakıf binasının açılış töreninde konuşan Sıtkı Koçman, "İyi niyet, azim ve sabırla başarılamayacak iş yoktur."⁴⁶ diyerek gençlere kendi başarısının sırrını verir.

Muğla Üniversitesi'nin büyümesi ve Ege Bölgesi'nin önemli eğitim kurumlarından biri olmasını sağlayan Sıtkı Koçman'ın eğitim faaliyetlerine yönelik çalışmaları 1999 yılında başlar.

45. *Devrim*, 09.10.2002.

46. *a.g.e.*, 09.10.2002.

Devrim, 09.10.2002

Üniversitemizin 2000'li yılların başındaki görünümü

Üniversitemizin 2011 yılındaki görünümü

Üniversitemizin günümüzdeki görünümü

1999 ve öncesinde Muğla'daki üniversite öğrencileri için en büyük sorunlardan biri barınmaydı. Kötekli, Yeniköy, Bayır, Yerkesik tarafında birçok köydeki bazı yerler küçük tadilatlar sonrasında evlere dönüştürülerek öğrencilerin barınma ihtiyacı karşılanmaya çalışılıyordu. 1994-1998 yılları arasında üniversite yönetiminin yapması gereken en önemli ve öncelikli iş, yurt sorununu çözmekti. Tam da bu sıralarda Koçman'ın hayatında kederli bir hadise yaşanır. Dönemin rektörü Ethem Ruhi Fiğlalı'dan alınan bilgilere göre, bu hadise üniversitenin geleceği için bir dönüm noktası teşkil eder.

Sıtkı Koçman, 1999 yılında oğlu Ali'nin vefatıyla hayattaki en zor acıyı yaşar. Alaattin Arpat, âdetta dünyası yıkılan Koçman'ın durumuna derinden üzülür. Oğlu için hayır faaliyetinde bulunmasını şu sözlerle önerir: "Efendim, Muğla Üniversitesi Rektörü, öğrencilere yurt yapılmasını istiyor. Siz de rahmetli Ali Koçman adına Muğla'da bir yurt yaptırırsanız ne güzel olur." Arpat, Koçman'ın olumlu geri bildirimini, dönemin rektörü Prof. Dr. Ethem Ruhi Fiğlalı'ya müjdeler. Bu sırada Rektör Fiğlalı, zihninde canlanan yurt projesini anlatır ve Arpat, bu projeyi Koçman'a iletir. Aradan bir hafta geçmeden Ceylan Holding yöneticileri, yurt

yapımı için rektörlüğe gelir ve yurdun yapılacağı yerin gösterilmesini isterler. İşlerin bu kadar hızlı ilerlemesi Ethem Ruhi Hoca'ya son derece heyecanlandırır. Bunun üzerine duygularını ve minnetini satırlara döken Fiğlalı, Sıtkı Koçman'a bir mektup gönderir. Koçman bu samimi mektuptan çok etkilenir. Bir hafta sonra Rektör Fiğlalı'yı görüşmeye davet eder. Fiğlalı, bu görüşmede üniversitenin geleceğiyle ilgili faydalı olacağını düşündüğü başka projeleri de kendisine sunar. Ayrıca rektör, üniversite vakfının Koçman'ın himayesine girmesini teklif eder. Koçman da bu teklife kayıtsız kalmayarak vakfı himayesine almayı kabul eder. Koçman, yeniden görüşmek için rektörden bir gün otelde konaklamasını ister ve daha sonra rektörü otelden aldırarak yeniden bir görüşme gerçekleştirir. Bu buluşmada Koçman, Rektör Prof. Dr. Ethem Ruhi Fiğlalı'ya 30 milyon dolar vereceğini söyler ve bahsettiği projeleri hayata geçirmesini ister. Koçman, bu parayı rektöre tahsis edeceğini bildirir. Ancak rektör, parayı kendisine değil de üniversiteye tahsis ederse, vergi indiriminden yararlanabileceğini söyleyince Koçman, bu paranın tamamen vergisi ödenmiş kendi net kazancından olacağını belirtir. Bu gelişmeler Koçman'ın birçok özelliğini doğrudan yansıtır. Yurt yapımını kabul etmesi ve yüklü bir meblağ yardımda bulunması hayırseverliğinin,

görüşmeler sonrasında Ceylan Holding'i derhal üniversiteye yönlendirmesi iş bitiriciliğinin, vergi indiriminden yararlanmaktan imtina etmesi ise ülkesine bağlılığının göstergeleridir.

Böyle sıkıntılı bir durumdayken, Koçman "Hızır gibi" yetişerek yurt sorununun çözümüne yönelik çalışmalara başlar⁴⁷ ve çok geçmeden kampüs içindeki Mefharet Koçman Kız Öğrenci Yurdu'nun inşaatına başlanır.

Kız yurdu inşaatı, Koçman ile üniversite arasında derin ve uzun yıllar sürecek iş birliğinin ilk adımıdır. Ancak Koçman, bu türden tekil yardımlarla yetinmek istemez ve yardımlarda süreklilik sağlamak için bir vakıf kurmaya karar verir. Bu hamle, üniversitemiz için hayati bir sürecin başlangıcıdır.

Dönemin rektörü Ethem Ruhi Fiğlalı, Koçman'la tanıştıktan sonra üniversitenin ihtiyaçlarıyla ilgili bir rapor hazırlar. İkilinin buluşması, Sıtkı Koçman'ın İstanbul'daki ofisinde gerçekleşir:

"Sayın Koçman'la ofisinde görüşürken özellikle Rektör Hoca'ya, zaman zaman da bize, öyle ilginç sorular soruyordu ki düşünmeden cevap vermeniz mümkün değildi. Hatta ben bir ara Yaşar Güneş'e⁴⁸ sessizce, 'Sınavımız çok ağır, hayatımda hiç böyle ağır bir sınav olmamıştım.' de-

47. AYTEKİN ÇAKIR, a.g.e., 15.02.2021.

48. Mimar, 1997-2011 MSKÜ Yapı İşleri Daire Başkanı.

dim. Ancak Fiğlalı Hoca, üniversitenin geleceği ve hedefleriyle ilgili fikirlerini öyle güzel anlattı ki hitabeti, sevgi dolu sözleri, ufkunun genişliğiyle ikna olmamak mümkün değildi. Rektör Fiğlalı, 'Biz para istemiyoruz, biz size projelerimizi hazırlayıp sunalım.' diyerek Sıtkı Koçman'ın güvenini de kazanmıştı."⁴⁹

Bu güven sayesinde raporda yazılanlar kısa sürede hayata geçirilir ve üniversitemiz o dönemdeki akranlarına kıyasla hızlı bir büyüme yaşar.⁵⁰

1999 yılında kurulan vakıf, üniversiteye çok sayıda yapı kazandırdıktan sonra ancak 8 Ekim 2002'de kendi yuvasına kavuşur. Bu tarihte düzenlenen bir törenle vakfın daha sonra merkezi hâline gelecek olan Muğla'daki binasının açılışı yapılır.

Törende konuşan dönemin Rektörü Prof. Dr. Ethem Ruhi Fiğlalı, Sıtkı Koçman'ın üniversitemize yaptığı katkıları; "Üniversitemizin

kuruluşundan bugüne kadar geçen on yıllık sürede devletin üniversitemize verdiği ödenek 56 trilyon iken Sıtkı Koçman'ın 3 yılda sağladığı katkı 46 trilyondur. Yüce Tanrı'dan ömrüne ömürler katmasını diliyorum."⁵¹ sözleriyle özetler.

Sıtkı Koçman Vakfı'nın açılış töreninden

49. Aytekin Çakır, a.g.e., 15.02.2021.

50. Muğla Üniversitesi'nin kuruluşu ve gelişimi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Muğla Üniversitesi Onuncu Yıl 1992-2002, Muğla Üniversitesi Matbaası, 2003.

51 MSKÜ Bülten, 2002-2003, Sayı 29, s. 6.

*Sıtkı Koçman ve Ethem Ruhi Fiğlalı,
kendi heykellerinin açılış töreninde 09.10.2003*

Ula Ali Koçman Meslek Yüksekokulu Açılışı, 24.05.2000

Dönemin Muğla Valisi Hüseyin Aksoy ise konuşmasında çok genç bir nüfusa sahip olan ülkemizde eğitim sorunlarının tek başına devletin imkânlarıyla çözülmesinin çok zor olduğunu belirterek, "Saygıdeğer Sıtkı Koçman Beyefendi ülkemizin yetiştirdiği ender hayırseverlerdendir. Sıtkı Koçman'ın Muğla ve Muğla Üniversitesi'ne kazandırdığı eserler, ülkemizin aydınlık yarınlarında ve sağlıklı nesiller yetiştirilmesinde hayati öneme sahiptir."⁵² demiştir.

Sıtkı Koçman bu binaların ve eşyaların kaliteli olmasına özel bir önem vermiş ve seçimlerini titizlikle yapmıştır. Buradaki öğrencilerin geleceğin Türkiyesini kuracaklarını bilen Koçman, onların üstünkörü ve alelacele yapılmış ortamlarda eğitim görmesine razı olmaz. Aşağıdaki pasaj onun bu konudaki hassasiyetini örnekler:

"Sayın Koçman, inşaatlar devam ederken Muğla'ya ziyarete gelir ve yapılan inşaatların kalitesi konusunda uyarılarda bulunurdu. Bizim projelerimiz resmî devlet binalarından bir kademe daha kaliteliydi. Çünkü Bayındırlık birim fiyatlarına göre değil, özel fiyatlarla keşifler hazırlanıyordu. Sadece binaların sağlamlığı değil öğrencilerin kullanacağı eşyalar da son derece kaliteliydi. Öğrenci Sarayı yapıldığında son derece güzel, kaliteli, birinci sınıf bir kafeterya ve yemekhane hizmete girmişti. Kafeterya kısmı

kaliteli deri koltuklarla donatıldı. Bu malzemeler alınmadan önce en çok tartışılan konu, öğrencilerin kötü kullanıp kullanmayacağı ve böyle bir malzemenin neden alındığıydı. Ancak bizler de gördük ki, kalite artınca öğrenciler de eşyalara sahip çıkarak itinayla kullanmışlardı. Nitekim uzun yıllar, alınan deri koltukların öğrenciler tarafından hiçbir zarar verilmeden kullanıldığına şahit olduk."⁵³

Üniversitemize fakülte ve yüksekokulların yanında sosyal ve kültürel alanların da kazandırılması gerekiyordu. Okul bütçesinden ödenerek satın alınacak diğer kurumlara ait binaların bedelini de Sıtkı Koçman karşılamıştır. Örneğin "Mihrimah Valide Sultan Vakfı"na ait olup Zirai Donatım Kurumu tarafından kullanılan arazi ve binaların parası Koçman tarafından ödenmiş ve üniversitemize kazandırılmıştır.⁵⁴

"Muğla'nın benden daha varlıklı zenginleri var. Bundan sonra Muğlalıların da birleşmesini ve bu gençler için onların da bir şeyler yapmasını bekliyorum."

Hayır ve yardım faaliyetlerini sadece üniversiteyle sınırlamayan Koçman, servetinin büyük kısmını eğitim, sağlık, bayındırlık ve yeni ticari faaliyet sahalarının açılması gibi çok çeşitli kollarda ülke-

52. a.g.e., s. 6.

53. Aytekin Çakır, a.g.e., 15.02.2021.

54. a.g.e., 15.02.2021.

sini geliştirmek için harcamıştır.

Sıtkı Koçman'ı farklı kılan en önemli niteliklerinden biri de yanında çalışan işçileri, onların ailelerini ve yaşadığı yerlerdeki diğer insanları yakından tanımak için samimi çaba göstermesidir. Maden sahalarına gittiğinde çevre köyleri de ziyaret ederek oradaki insanlarla dostluklar kurmuş, onların dertlerine ortak olmuştur. Özellikle çocukların eğitim ve gençlerin iş durumlarıyla ilgilenen Koçman, bayram gibi özel günleri de onlarla birlikte geçirmeyi tercih etmiştir.

"Herkesle dostum ben. Muğla'ya gittiğimde belki de bin kişi gelip sarılıp öpüyor beni. Çoğunu da hatırlar, anasını babasını sorarım. Öylesine değil, gerçekten merak ederim, ilgilenirim. Bunlar en güzel dostluklar."

Göcek ve çevresine her ziyareti âdeta bir bayram havası yaratan Koçman'ın geliş haberi hızlıca etrafa yayılır, halk onun çevresini sevgi ve saygıyla sarardı. Çocukların coşkuyla koşturarak yanına gittiği Koçman, heybetli görünümüyle onlar için şefkat kaynağı, halk için ise âdeta güven abidesi olmuştur. O yıllarda Buca Ortaokulu'nda yatılı okurken başarısıyla akranlarının bir adım önünde olan Nurettin Demir de bu kaynaktan beslenen çocuklardandır:

"Sıtkı Koçman'ın geldiği haberi bir şekilde yayıldı ve o zaman çocuklarla birlikte yanına koşardık. Çarşıda otururdu, kiloluydu, göbekliydi, sandalyeden taşardı onun hâli. Bizler hemen yanına koşar, elini öperdik. Geldiğinde herkese para verirdi; bozuk paralar, o zamanın koşullarında artık neyse... Ama bana gelince ayrı davranırdı, diğer çocuklara metal para verirken bana kâğıt para verirdi. 'Sen okuyorsun, onun için sen bunu dikkatli harcarsın' diyerek sırtımızı sıvazlardı. Bu harçlıkları çocuklara göre, okudukları seviyeye göre verirdi. Bu şunun kızı, bu bunun oğlu, bu şurada okuyor biliyordu çünkü aileleri ismen tanırdı."⁵⁵

En çok ilgiyi çocuklara gösteren Koçman, onların Cumhuriyet'in geleceği olduğunu her zaman aklında tutmuş ve desteğini harçlıklarla sınırlamarak geniş kapsamlı projelere dönüştürmüştür. 1998'de Fethiye'de bulunan Yunus Nadi İlköğretim Okulu'na⁵⁶, 1999'da ise Karabörtlen Selahattin Göktuğ İlköğretim Okulu'na çok sayıda derslik yaptırarak⁵⁷ yöredeki çocukların geleceğelerinin aydınlanmasına katkı sağlamıştır.

55. Nurettin Demir'le röportaj, 06.02.2021

56. Sena Gürsoy ve Aygün Bozüyük (haz.), Cumhuriyetimizin 80. Yılında Muğla, Muğla Valiliği Yayını, 2003, s. 138.

57. Yıldray Aydın ve Kudret Aykırı, a.g.e., s. 432

"Memleketin evlâtlarına bu hizmetlerin götürülmesine yardımcı olmazsak devlet imkânlarıyla bu geri kalmışlığın ortadan kaldırılması mümkün olmaz."

Eğitim konusunda hassasiyetiyle bilinen Sıtkı Koçman, kendisine gelen yardım taleplerini hiçbir zaman geri çevirmemiştir. Kimi zaman bir mektup bile onu harekete geçirmeye yetmiştir. Söz gelimi, Fethiye'nin Seki Belediye Başkanı, inşaatı yarım kalan bir okul hakkında kendisine mektup yazarak yardımını ister. O sıralarda ağır bir ameliyat geçirmiş olan Koçman, mektuba kayıtsız kalmaz ve yeğeni Celal Koçman'ı beldeye göndererek konuyla ilgilenmesini sağlar. Sonuçta yarım kalan lise, Koçman'ın desteğiyle tamamlanarak eğitime başlar.

Koçman'ın üniversitemize katkıları dışında eğitim alanındaki en büyük girişimlerinden biri, Türk Eğitim Vakfı'nın kuruluşunda yer almasıdır.⁵⁸ 1967 yılında Vehbi Koç, Sakıp Sabancı gibi ülkenin önde gelen bilim, fikir ve iş insanlarının içinde olduğu bir grup tarafından kurulan TEV, ekonomik gücü olmayan ama başarılı Türk gençlerine yurt içinde ve yurt dışında gereken desteği sağlamayı amaçlamıştır. TEV bursuyla yurt dışına giden ve dünyanın önde gelen üniversitelerinde okuyup geri dönen öğrenciler, güncel bilimsel gelişmeleri ülkemize taşıyarak modern çağın ihtiyaçlarını karşılayabilecek kapasiteye ulaşmamıza yardım etmişlerdir.

SITKI KOÇMAN; SEKİ'YE 500 MİLYAR LİRAYA OKUL YAPTIRIYOR

Mektupla gelen lise

Belediye Başkanı, yarım kalan inşaatı tamamlamak için para bulamayınca, Muğla Üniversitesi'ne 55 trilyon lira harcayan Koçman'a mektup yazıp yardım istedi. Sıtkı Koçman, bu talebi kırmadı...

Yeni Asır, 27.05.2003

58. Milliyet, 06.10.1967.

Mefharet ve Sirtki Koçman

"Benim için önemli olan sağlık ve eğitimidir. Bugüne kadar hep sağlık ve eğitim için fedakârlıkta bulundum. Bulunmaya da devam edeceğim."

Koçman, iş hayatının en önemli merkezi olan Muğla yöresiyle her zaman derinlikli bir ilişki içindedir. Yöre insanıyla kurduğu yakınlığın ötesine geçerek onların yaşam standartlarını yükseltecek hamlelerde bulunur. Söz konusu hamlelerde eşi Mefharet Koçman da her zaman yanında yer alırdı.

Yıllar boyunca yaşadıkları bu coğrafyada sağlık sisteminin sorunlarını gözlemleyen ikili, konuyla ilgili girişimlerde bulunmaya karar verir. Yapımını üstlendikleri Fethiye Sağlık Meslek Yüksekokulu'nun açılışında Koçman, eğitim ve sağlığa verdikleri önemi şu sözlerle ifade eder: "Eğitim ve sağlığın bu memlekette çok gerilerde olduğunu gördüm. Türkiye, şimdiye kadar en büyük kötülüğü cehaletten görmüştür. Onun için buraya üç yıl önce bir sağlık mektebi yaptırmaya karar verdik ama yer bulamadık. Eğer o zaman yer bulabilseydik şimdi çok daha fazla şeyler yapmış olurduk."⁵⁹

Aynı duyarlılığı tüm hayatı boyunca sürdüren Koçman, eşiyle birlikte Fethiye Göcek'teki sağlık

ocağının yapımını da üstlenir ve daha önce binası olmadan, elverişsiz koşullarda hizmet veren sağlık ocağı sonunda bir binaya kavuşur. 2001 yılında "Mefharet Koçman Sağlık Ocağı" adıyla açılan kurum, bölgenin yıllardır hasret kaldığı temel hizmetlerden birini karşılar. Çalışmalar bununla sona ermez, 2002 yılında Fethiye Esenköy'de bir sağlık ocağı daha yaptırılarak vatandaşların hizmetine açılır.

Yardımsaverliği yanında yenilikçi ve girişimci kişiliğiyle ülkemizde akla ilk gelen isimlerden olan Koçman, kendisi gibi alternatif iş sahaları oluştur-

59. MSKÜ Bülten, 2002-2003, Sayı 29, s. 4.

mak isteyen yatırımcıları da destekler. Günümüzde dünya çapında tanınan ve turistik merkezlerden biri olan Göcek'te yatçılığın başlamasında etkisi vardır. Şu an üç bin civarında yatın demirlediği Göcek Yat Limanı'nın kuruluşuyla ilgili ilk girişimler 1960'lı yıllara dayanmaktadır. Örneğin bu yıllarda yatçılık girişiminde bulunan Şevket Saral, fikrini hayata geçirmek istediğinde ilk olarak Koçman'a başvurmuştur.⁶⁰

*Muğlaspor Sıtkı Koçman Tesisleri
Fotoğraf: Ceyhun Sarı*

60. Bayram Avcı ve Günür Karaağaç (haz.), a.g.e., s. 119.

Sıtkı Koçman, üniversiteye yardımlarına devam ederken ulaşım imkânlarını artırma çalışmalarına da destek verir. Muğla-Marmaris karayolu üzerindeki Kötekli rampasından okula giriş yolu açmak ve öğrencilere karayolundan güvenli geçiş sağlamak için üst geçit ve bağlantı yolu yaptırır. 2000 yılında bitirilen Sıtkı Koçman Köprüsü, öğrenciler için büyük kolaylık sağlamıştır.

Hayatının önemli bir kısmını geçirdiği, derin bağlar kurduğu Muğla'nın her ihtiyacına elinden geldiğince yetiştirmeye çalışan Koçman, şehrin sportif faaliyetlerinin gelişimine de yardımcı olur. Özel hayatında spora ilgisiyle bilinen hayırsever iş insanı, bölge gençliğinin bu yöndeki ilgisini artırmak ister. Böylelikle Muğlaspor Sıtkı Koçman Tesisleri'nin inşasını üstlenir, hayırsever Hamdi Yücel Gürsoy'un da halı sahayı yaptırmasıyla tesis tamamlanır.

Tesisin "renkli" hikâyesi ise Koçman'ın kişiliğinin uzlaşmacı yanına işaret eder. Bilindiği üzere eşi Mefharet Koçman pembe tonlarını çok sevmektedir. Bu nedenle Koçman, yaptırdığı binalarda bu renkleri kullanmaya özen gösterir. Hâliyle Muğlaspor tesisinde de ilk önce

pembe renk kullanılır. Bununla beraber ilerleyen dönemde Muğlaspor yetkilileri binanın rengini takımın renkleri olan yeşil-beyaza dönüştürmeyi kendisine teklif ettiklerinde bu isteği olumlu karşılar.⁶¹ Koçman'ın, eşinin sevdiği renklere bağlılığı üniversite binalarında da kendini gösterir. Merkez ve ilçe yerleşkelerindeki binaların renkleri, hangi binanın Koçman tarafından yapıldığının nişanesidir. Bir başka deyişle bu renklerdeki binalar, Koçman'ın imzasını taşıyan anıt-yapılardır.

Sıtkı Koçman'ın kurumlara yardımı, belediye düzeyinde de genişleyerek devam eder. Buna göre 1970'li yıllarda Muğla Belediyesi altyapı faaliyetleri için araç-gereç ve makine eksikliği yaşar. Öyle ki en temel ihtiyaçlardan biri olan suya erişimde bile ciddi sıkıntılar yaşanır. Çözüm için en yakın kaynak olan Değirmendere suyunun Muğla'ya getirilmesi planlanır. Ancak bütçe ve imkânlar yetersizdir. Bunun üzerine dönemin belediye başkanı Erman Şahin, 1974 yazında Sıtkı Koçman'a durumu izah eder. Koçman, ondan aldığı ihtiyaç listesini ivedilikle karşılar. Neticede inşa edilen boru hattından gelen su, 1975 Mayıs'ında ilk kez depoya ulaşır.⁶²

---

61. Saim Gürsoy'la röportaj, 22.01.2021.

62. Erman Şahin, *Belediye Başkanı, C. 1, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Basımevi, Muğla, 2012, s. 186-189.*

Koçman'ın Muğla Belediyesi'ne ve halkına katkısı gün geçtikçe artar. Belediye, ağır işlerde kullanmak üzere ihtiyaç duyduğu kamyon, traktör gibi araçların temininde ondan yardım ister. Koçman üç adet BMC kamyon, beş adet Leyland traktör ve bir adet Land Rover araç bağışlayarak bu yardım isteğine cevap verir.⁶³

Koçman'ın şehrin gelişimine yönelik katkıları halk tarafından karşılık görmüş, isminin yaşatılması için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur. Belediyeler cadde, park gibi mekânlara onun adını vererek hatırasını ebedi kılmışlardır. Muğla halkının şükranını gösteren bu teşebbüsler, aynı zamanda bölge misafirlerine Koçman ismi ile şehrin nasıl özdeşleştiğini göstermektedir. Menteşe Belediyesi içinde yer alan "Sıtkı Koçman Caddesi", "Sıtkı Koçman Parkı"; Fethiye Belediyesi sınırlarındaki "Göcek Sıtkı Koçman Caddesi", "Göcek Mefharet Koçman Caddesi" şehrin minnettarlığını gösteren örneklerdendir.

Sıtkı Koçman'ın ismi, sadece tabelalarda değil okulumuzda okuyan tüm öğrencilerin gönüllerinde yer almıştır. Üniversitemizde 2001 yılından itibaren bilim ve kültür şöleni olarak düzenlenen Sıtkı Koçman Günleri, onun doğum tarihi olan 13 Kasım'da başlamakta ve takip eden günler-

---

63. a.g.e., s. 121-125.

Muğla'da, 'Koçman Günleri'

Sıtkı Koçman

KADIR TAMER • Muğla Bürosu

Muğla Üniversitesi'ne yaptığı 26 trilyonluk yardımla tanınan hayırsever işadamı Sıtkı Koçman adına düzenlenen 'Koçman Günleri' çeşitli etkinliklerle kutlanıyor.

Etkinliklerin ilk gününde Sıtkı

Koçman adına pasta kesildi. Koçman'ın hayatı ve kişiliğinin tanıtıldığı toplantıya Muğla Valisi Hüseyin Aksoy ve Muğla Belediye Başkanı Osman Gürün de katıldı. Hayırsever işadamı Sıtkı Koçman rahatsızlığı nedeniyle törene katılamazken, onu yeğeni Şöhret Koçman temsil etti.

Rahatsızlığı nedeniyle Sıtkı Koçman Günleri'nin ilkine katılamayan Koçman adına doğum günü pastası kesilirken

de devam etmektedir. Koçman, sağlık sorunları nedeniyle bu kültür şöleninin ilkine katılamamış, ikincisine iştirak etmiştir. Bu etkinliklerde konuşmalar, film ve tiyatro gösterimleri, sergiler ve konserler tertip edilmektedir. Ayrıca örnek bir insan olan Koçman'ın hayatından muhtelif kesitler sunulmaktadır. Böylece Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nin her bir öğrencisi, kaldığı yurtları, okuduğu okulları yaptıran hayırsever Sıtkı Koçman'ı yakından tanıma fırsatı bulmaktadır.

Koçman'ın hatırasının bilimsel faaliyetler aracılığıyla yaşatılması için de girişimlerde bulunulmuştur. MSKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün SOBBİAD adlı dergisi 43. sayısını Sıtkı Koçman'ın anısına ithaf etmiştir. Benzer bir hassasiyetle Rektörümüz Prof. Dr. Hüseyin

Çiçek öncülüğünde, üniversitemizde akademik çalışmaları teşvik etmek ve ödüllendirmek amacıyla "Başarılı Bilim İnsanı" ve "Başarılı Öğrenci" kategorilerinde Sıtkı Davut Koçman Bilim Ödülleri verilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca Sıtkı Koç-

man Vakfı, Sıtkı Koçman Araştırma Ödülü'yle bilim insanlarına desteğini sürdürmektedir.

Koçman, hiçbir karşılık beklemeden yaptığı yardımları yaşamı boyunca sürdürmüştür. Özellikle üniversitemize büyük atılımlar yaptıran desteği sayesinde binlerce insanın hayatına yön vermiştir.

Emsalsiz hizmetlerinden dolayı üniversitemiz, ilk **Fahri Doktora** ünvanını 29 Eylül 2000 tarihinde Sıtkı Koçman'a vererek şükranlarını göstermiştir.

2. Sıtkı Koçman Günleri'nden

Türkiye Cumhuriyeti
Muğla Üniversitesi

2547 sayılı yasanın ilgili hükümleri uyarınca
Üniversite Senatosunun
15.08.2000 tarihli kararı ile

Sayın

Sitki Davut Koçman'a

Fahrî Doktor

Doctor Honoris Causa

Ünvanı tevcih etmiştir.

29 Eylül 2000

Prof. Dr. Ethem Ruhi FİĞİLİ
REKTÖR

Üniversitemiz Öğrenci Sarayı Bahçesi
Fotoğraf: Gizem Ece Gönül

Sıtkı Koçman, "Fahri Doktora" ünvanı verildikten sonra cübbesiyle

*Dönemin Belediye Başkanı Dr. Osman Gürün, Sıtkı Koçman'a Fahri Hemşehrilik Beratı'nı sunarken,
Fotoğraf: Muğla Büyükşehir Belediyesi Arşivi*

Yarım yüzyıldan fazla süren yardım faaliyetleriyle Muğla'nın çehresini değiştiren, gerçek anlamda şehrin çağ atlamasını sağlayan Sıtkı Koçman, yerel yönetim tarafından her zaman minnetle anılmıştır. Muğla Belediyesi bu minnetini Sıtkı Koçman'a 10 Kasım 2002'de **Fahri Hemşehrilik Beratı** vererek sunmuştur.

Dr. Osman Gürün, Sıtkı Koçman'ın vefatıyla ilgili bir konuşmasında Koçman'ın her yeni şeyin altında imzasını bırakarak gittiğini belirtir ve "Sıtkı Koçman'ın ailesi sadece kendi ailesi değil, onun

diğer ailesi öğrencileri, tüm Muğla ve Muğlalıdır. 10 Kasım 2002 tarihinde Belediye Meclisimiz Koçman'ı Muğla'nın tek fahri hemşehrisi ilan etti. Muğlalı kendisine minnettardır" diyerek şükranlarını dile getirir.⁶⁴

Onun ülkemiz için gösterdiği çabalar, devletin üst kademelerinde de her zaman takdirle karşılanmıştır. 2002 yılında layık görüldüğü **Devlet Üstün Hizmet Madalyası**, aynı yıl dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından kendisine takdim edilmiştir.

Milliyet, 25.06.2002

64. Devrim, 19.10.2005.

Bir eğitim aşığı olan Koçman için en büyük ödüllerden biri, şüphesiz ki isminin eğitim kurumlarında yaşatılmasıdır. Bu amaçla, üniversitemiz yönetimi ve Muğla milletvekilleri 2001'den itibaren harekete geçmiş, çeşitli nedenlerle uzayan süreç 2012'de nihayete erdirilerek okulumuzun ismi Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi olarak değiştirilmiştir. Tüm üniversite camiamızın Koçman'a şükranlarını gösteren bu değişiklik, isminin sonsuza kadar hürmetle anılmasına vesile olacaktır. Bu kıvanç verici gelişmeyi, üniversitemiz Kurucu Rektörü Prof. Dr. Ethem Ruhi Fıçlalı, dönemin rektörü Prof. Dr. Mansur Harmandar'a yazdığı mektupta şu sözlerle değerlendirmiştir:

(Mektubun seslendirmesi)

*Sayın Prof. Dr. Mansur Harmandar,
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörü
Üniversitemizin adının, nihayet, "MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ" olarak değiştirilmiş olduğunu 31 Mayıs 2012 gün ve 28309 sayılı Resmî Gazete'den öğrenmiş bulunuyorum. Şu anda görevdeki Rektörümüz sıfatıyla Zât-ı Âlinizi ve Üniversitemizin değerli öğretim elemanlarını, cefakâr personelimizi ve sevgili öğrencilerimizi gönülden kutlarım.*

Doğrusu bu haber, son yıllarda beni en çok sevindiren ve hüznümü bahtıyarlığa tebdil eden bir haber olmuştur. Çünkü;

Hepimizin yakînen bildiğimiz gibi, Üniversitemizin hâmisî merhum Sıtkı Davut Koçman, bir devlet kurumu olan Muğla Üniversitesine üç buçuk yıl gibi (Haziran 1999-Aralık 2002) çok kısa bir süre içinde ve hiçbir karşılık beklemezsizin 40 milyon doların üstünde para harcaayıp akademik, sosyal ve sportif tesisler olarak 85.118 m²lik kapalı alan kazandırmıştır.

Onun, bu ölçüdeki bir yatırımla büyük bir Vakıf üniversitesi kurabilme şansı bulunmasına rağmen, Devletimizden hiçbir talebi olmamıştır. Üstelik o, bütün bu yatırımları, vergileri tamamen ödenmiş olan kendi öz birikimini kullanarak gerçekleştirmiştir. Onun bu ihlâslı, ivazsız ve garazsız tutumu karşısında biz de Üniversite olarak, tamamen onun bilgisi dışında, ilki 24.01.2001 tarihinde olmak üzere iki defa YÖK'e müracaat ederek üniversitemizin adının "MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ" olarak değiştirilmesi teklifinde bulunduk. Gerekli siyasi ve idari

mercilere de başvurup arizalarımızı takdim ettik. Muğla Üniversitesi'nin hâmisi Merhum Sıtkı Koçman'ın sağlığında Devletin de kadirbilir ve hakşinas olabileceğini göstermek için başvurduğumuz bu teşebbüslere ve ısrarlı gayretlerimize rağmen, Devlet Üstün Hizmet Madalyası ile ödüllendirme dışında, maalesef başarılı olmadık. Teşebbüslerimizden bilahare haberdar olan merhum Sıtkı Koçman, ulaşılan ya da ulaşılamayan sonuçtan dolayı çok hüzünlendi.

Ama bugün çok önemli bir adaletsizlik izale edilmiş bulunmaktadır. Bu başarıyı ve mutluluğu bana ve inanıyorum ki bütün Muğla'ya tattıranları candan alkışlıyor; takdir ve tebriklerimi sunuyorum. İnanıyorum ki, Cennet'in en yüce yerinde olduğuna inandığım merhum Sıtkı Koçman'ın muazzez ve mualla ruhu, manen gerçek huzura kavuşacak ve Türkiye'de kadirşinaslığın geç de olsa hâlâ tecelli etmekte olduğunu hazını yaşayacaktır.

Bu muhteşem sonucun kazanılmasında emeği geçen herkese, on yılı aşan bir süredir Üniversitemizin adını MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ olarak değiştirememiş olmanın manevi ıstırabını ve hüznünü yaşayan biri olarak gönül dolusu teşekkürlerimi, en derin sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Ethem Ruhi Fiğlalı

Muğla Üniversitesi Kurucu Rektörü

(10.11.1992-11.12.2002)

Üniversitemize Kazandırdıkları

Tarih	Bina Adı
2000	Mefharet Koçman Kız Öğrenci Yurdu
2000	Fethiye Ali Sıtkı Mefharet Koçman MYO
2000	Ula Ali Koçman MYO
2000	Teknik Eğitim Fakültesi
2000	Sıtkı Koçman Yabancı Diller Hazırlık Okulu
2000	Sıtkı Koçman Öğrenci Sarayı
2000	Ali Koçman Kültür ve Sanat Sitesi
2000	Mefharet Koçman Sağlık Merkezi
2000	Kampüs Altyapı; Yollar, Köprü, Çevre Aydınlatma
2000	Fen-Edebiyat Fakültesi
2000	Jeneratör ve Kesintisiz Güç Kaynakları
2001	Sıtkı Koçman Spor Tesisleri
2001	Milas Sıtkı Koçman MYO
2001	Lojmanlar
2002	Fethiye Sağlık Yüksekokulu
2003	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

(Tesisler Web Sitesi)

Yeni bir üniversite kurmak, uzun yıllar boyu devam eden meşakkatli bir yolculuktur. Maddi olanakların tek başına yeterli olmadığı bu süreçte çok sayıda zorluk ortaya çıkmaktadır. Bunları aşmak, müteşebbis bir karakterin temel nitelikleri olan cesaret, öngörü, emek, birlikte çalışma ve yönetme yetisini gerektirir.

"Güvenebileceğiniz insanlarla yola çıkarsanız asla kötü olaylarla karşılaşmazsınız. Kör değneğini bellermiş gibi, ahbaplarımız, dostluklarımız da öyle oldu hayatta."

Üniversitemizin kuruluş aşamasında ortak akılla hareket eden Kurucu Rektörümüz Ethem Ruhi Fiğlalı ve hamimiz Sıtkı Koçman, yollarına çıkan muhtelif engelleri aşma başarısı göstermişlerdir. Akla ilk geldiği üzere sadece maddi engellerle karşılaşılmamış; günlük hayattan, toplumsal iliş-

kilerden kaynaklanan sorunlar da sıkça yaşanmıştır. Üniversitemiz kurulurken ilçelerdeki birimlerinin de aynı anda faaliyete geçirilmesi sırasında bazı problemlerle karşılaşmıştır. Fethiye Meslek Yüksek Okulu'nun yapılış hikâyesi, bu sürecin ne kadar zorlu olduğunu gösteren örneklerdendir:

2001 yılında Fethiye Karaçulha'da sağlık yüksekokulu ve öğrenci yurdu yapılmasına karar verilir. Ancak hazineye ait olan arazinin bir kısmı o bölgede oturan vatandaşlar tarafından kullanılmaktadır. Sıtkı Koçman'ın teşebbüsüyle bu kişilerin ihtiyaçları karşılanarak arazinin üniversiteye tahsisi planlanır.

Okulumuzun çeşitli birimlerinden oluşturulan bir ekip, ilçeye intikal ederek bu ailelerle görüşür. Görüşmeler uzayınca orada yaşayan en yaşlı kişinin evinde toplanma kararı alınır. Akşam gerçekleşen toplantıda çetin tartışmalar yaşanır ve sonrasında olaylar şöyle gelişir:Salonun başköşesinde yaşlı bir teyze oturuyordu, sorduğumda evin babaannesi olduğunu söylediler. Sesler çok yükseldiği zamanlarda bastonunu tahtaya vuruyor ve herkesi susturuyordu. Saatler ilerledikçe anlaşma sağlanamayacağını anlayıp salondan ayrılıp yan odaya gittiğini gördüm.

"Orada bulunan hanımefendilerin birinden beni biraz önce buradan ayrılan yaşlı teyzeye görüş-

türmesini istedim. Teyzenin yanına gittiğimde, bu okulda kız öğrencilerin okuyacağını, onların güvenli bir yurttan kalarak eğitimlerini sürdürebilmeleri için de bu arazilerin boşaltılması gerektiğini anlattım. Hiçbir şey söylemeden bir süre dinledi ve sonunda sadece iki soru sordu. İlk sorusu, 'Sen nerelisin?' oldu. 'Erzurumluyum, dadaşım.' dedim. İkinci sorusu ise 'Sözünüzde duracak mısınız? Bu insanları mağdur etmeyeceksiniz değil mi?' oldu. 'Kesinlikle sözümüzde duracağız ve gerek belediye gerekse Sıtkı Koçman verdikleri sözleri yerine getirecek, biz de takipçisi olacağız.' dedim. Bunun üzerine bastonunu istedi ve birlikte salona geldik. Kapıya bastonuyla vurarak herkesin susmasını sağladı ve o güzel Fethiye ağzıyla, 'Kesin sesinizi ve ya-

rın herkes tapuya gitsin, işi bitirin.' dedi ve gitti. Hiç kimseden ses çıkmadı, biz de sessizce oradan ayrıldık. Ayrıldığımızda saat sabahın ikisini geçiyordu.

09:00'da Fethiye Tapu Müdürü'nün odasına gittik ve beklemeye başladık. Yaşlı bir amca dışında hepsi gelmişti. Biz de bu yaşlı amcaya resmî araç gönderdik ve büyük uğraşlar sonunda ikna ederek Tapu Müdürlüğü'ne gelmesini sağladık. Fark ödemesi yapılarak tapu devir işlemleri yapıldı. O günler unutuldu. Beraber gittiğim bu üç yönetici arkadaşımın inanılmaz bir özveri ve olağanüstü gayretle, samimiyetle, içtenlikle bu işlerin yapılması için emek sarf ettik."⁶⁵

65. AYTEKİN ÇAKIR, a.g.e., 15.02.2021.

Maceralı bir süreçten sonra Fethiye Sağlık Yüksekokulu'nun açılışı sırasında halkın Sıtkı Koçman'a sevgi gösterisi
Fotoğraf: Mustafa Koyuncu

Yaptırdığı Binalar

Mefharet Koçman Kız Öğrenci Yurdu

Fethiye Ali Sıtkı Mefharet Koçman MYO

Ula Ali Koçman Meslek Yüksekokulu

Teknik Eğitim Fakültesi

Yabancı Diller Yüksekokulu

Sıtkı Koçman Öğrenci Sarayı

Ali Koçman Kültür ve Sanat Sitesi

Mefharet Koçman Sağlık Merkezi

Kampüs Altyapı; Yollar, Köprü, Çevre Aydınlatma

Fen-Edebiyat Fakültesi

Sıtkı Koçman Spor Tesisleri

Milas Sıtkı Koçman MYO

Lojmanlar

Fethiye Sağlık Yüksekokulu

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

SON SÖZ

Üniversitemiz, Sıtkı Koçman'ın doğum ve ölüm yıl dönümlerinde, her akademik açılış ve mezuniyet töreninde Koçman'ı anmaktadır. 2018'de Üniversitemiz Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlenen Sıtkı Koçman'ın vefatının 13. yılı anma töreninde de Rektörümüz Prof. Dr. Hüseyin Çiçek'in ona olan saygı ve minnetini dile getirdiği konuşması, tüm üniversite camiasının duygularına tercüman olmuştur:

Prof.Dr. Hüseyin Çiçek' in kendi sesinden

"Hayatını anıtsal bir çınar ağacı gibi yaşamış, özel bir şahsiyet olan Sıtkı Davut Koçman'ı anmak üzere bir araya gelmiş bulunmaktayız. Göcek'te bulunan İngiliz firmasının krom madenleri işletmesinin müdürlük görevini üstlendiğinde, Sıtkı Davut Koçman henüz 20 yaşında genç bir mühendisti. Otomobille tanışmadığımız 1930'ların Türkiyesinde kendisi, at üzerinde Göcek'in dağlarında madencilik sektöründe çığır açmak için uğraş veriyordu. Türkiye'de çalışanlara yönelik sigorta sisteminin henüz yaygınlaşmadığı o yıllarda, madendeki tüm işçilerini, emekçilerini sigorta sistemiyle buluşturmuştu. Koçman daha o günlerde, sadece hayalleriyle değil yüreğiyle de mümtaz bir kişiliğe sahip, özel bir insan olduğunu belli ediyordu. İcra ettiği her çalışmada, fark yaratan bir vizyona sahip olduğu açıkça görülebiliyordu. Madencilik, tavukçuluk, yem ve ilaç sanayi, inşaat, denizcilik, otomotiv sektörü... Çok az insan, bu kadar farklı sektörde çalışmalarda bulunup tümünde de başarılı işlere imza atabilir. Bu yönüyle bakıldığında Koçman, tezlere konu olabilecek başarılı bir ticari hayatın başrolünde yıldız gibi parlamaktadır.

Merhum Koçman'ın 1957'de İzmir'de kurduğu BMC firması, Türk otomotiv sektörünün öncülerindendi. Bizler eğer kendisinin otomotiv sektöründeki değerli tecrübelerinden daha fazla istifade edebilseydik, bugün belki de bu sektörde çok daha farklı konuları konuşuyor olabilirdik. Ancak bugün keşke demek yerine kendisinin yaşam öyküsünden feyz alarak büyük bir inanç ve azimle ileriye bakmak durumundayız. Aslında merhum Koçman, eğitim alanına yaptığı yatırımlarla bizlere çok önemli bir mesaj bırakmıştır. Bizler biliyoruz ki bir ülkenin kalkınmasındaki en önemli etken dinamik, nitelikli insan kaynağıdır. Bu bağlamda ülkemizin ve bölgemizin ihtiyacı olan araştırmacı, üretken ve üstün nitelikli bireyler yetiştirme görevini en iyi şekilde yerine getirmek için var gücümüzle çalışıyoruz. Nitekim üniversitemizin yeni yönetimi olarak meslektaşlarımız ve idari personelimizle birlikte, emanet aldığımız bu bayrağı ileriye taşımak adına önemli yol katettiğimizi düşünüyorum. Bununla beraber merhum Koçman'ın eşsiz mirasını sürdürmenin ancak siz kıymetli öğrencilerimizin ülkemize katkılarıyla mümkün olacağına inanıyorum. Sizler bu başarı öyküsünden gerekli dersleri çıkararak hep birlikte yarınlarımızı inşa edeceksiniz. Kendisi, ulu bir çınar olarak vatan topraklarına kök saldı. Binlerce genç, o çınarın gölgesinde Koçman'ın ve şu an aramızda bulunan, hayattaki en değerli varlığı Okşan Perese Hanımefendi'nin hayallerini yaşatacaktır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti İstiklal Madalyası ve Devlet Üstün Hizmet Ödülü sahibi büyük insan, üniversitemizin hamisi Sıtkı Davut Koçman'ın aziz hatırası önünde saygıyla eğiliyorum.”

KAYNAKLAR

Avcı, Bayram ve Günür Karaağaç (haz.). *Daidala'dan Göcek'e. Göcek Belediyesi Kültür Hizmeti, 2009.*

Aydın, Yıldırım ve Kudret Aykırı. "Muğla'da Unutulmaz Bir Değer: Halk Adamı Sıtkı Koçman", *Muğla Değerleri Sempozyumu Bildiri Kitabı. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Basımevi, 2013, s. 429-436.*

Aykırı, Kudret ve Yıldırım Aydın. "Çalışanlarının Görüşlerine Göre Bir İş Adamı Olarak Sıtkı Koçman", *Muğla Değerleri Sempozyumu Bildiri Kitabı. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Basımevi, 2013, s. 409-413.*

Çakır, Aytekin. "Muğla Üniversitesine Hızır Gibi Yetişen Sayın Sıtkı Davut Koçman'a Ahde Vefa" başlıklı mektup, 15.02.2021.

Çevik Tan, Filiz. "Sıtkı Koçman: Sarı Ceketli Mühendis", *SOBBİAD: Sıtkı Koçman Anısına Armağan. Sayı 43, 2018*

Devrim Gazetesi Arşivi.

Edis, Derya. "Portre: Koçmanların Hikâyesi", *Hyphen, 2003, s. 30-33.*

Güney Ege Gazetesi Arşivi.

Gürsoy, Sena ve Aygün Bozüyük (haz.), *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Muğla, Muğla Valiliği Yayını, 2003.*

Hürriyet Gazetesi Arşivi.

Mehmet Kiremitçi'yle röportaj. 24.01.2021. Görüşmeyi gerçekleştiren Gizem Ece Gönül.

Mehmet Tombak'la röportaj. 25.12.2020. Görüşmeyi gerçekleştiren Ceyhan Sarı.

Milliyet Gazetesi Arşivi.

Muğla Gazetesi Arşivi.

MSKÜ Bülten Arşivi.

MSKÜ Basın Arşivi.

Muğla Üniversitesi Onuncu Yıl 1992-2002, Muğla Üniversitesi Matbaası, 2003.

Mustafa Koyuncu'yla röportaj. 20.02.2021. Görüşmeyi gerçekleştiren Ceyhun Sarı.

Nurettin Demir'le röportaj. 06.02.2021. Görüşmeyi gerçekleştiren Gizem Ece Gönül.

Saim Gürsoy'la röportaj. 22.01.2021. Görüşmeyi gerçekleştiren Gizem Ece Gönül.

Şahin, Erman. Belediye Başkanı, C. 1, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Basımevi, Muğla, 2012.

Yeni Asır Gazetesi Arşivi.

Yenigün Gazetesi Arşivi.

"Göcek'te bulunan İngiliz firmasının krom madenleri işletmesinin müdürlük görevini üstlendiğinde, Sıtkı Davut Koçman henüz 20 yaşında genç bir mühendisti.

Otomobille tanışmadığımız 1930'ların Türkiye-sinde kendisi, at üzerinde Göcek'in dağlarında madencilik sektöründe çığır açmak için uğraş veriyordu. Türkiye'de çalışanlara yönelik sigorta sisteminin henüz yaygınlaşmadığı o yıllarda, madendeki tüm işçilerini, emekçilerini sigorta sistemiyle buluşturmuştu. Koçman daha o günlerde, sadece hayalleriyle değil yüreğiyle de mümtaz bir kişiliğe sahip, özel bir insan olduğunu belli ediyordu..."

Rektör
Prof. Dr. Hüseyin Çiçek

